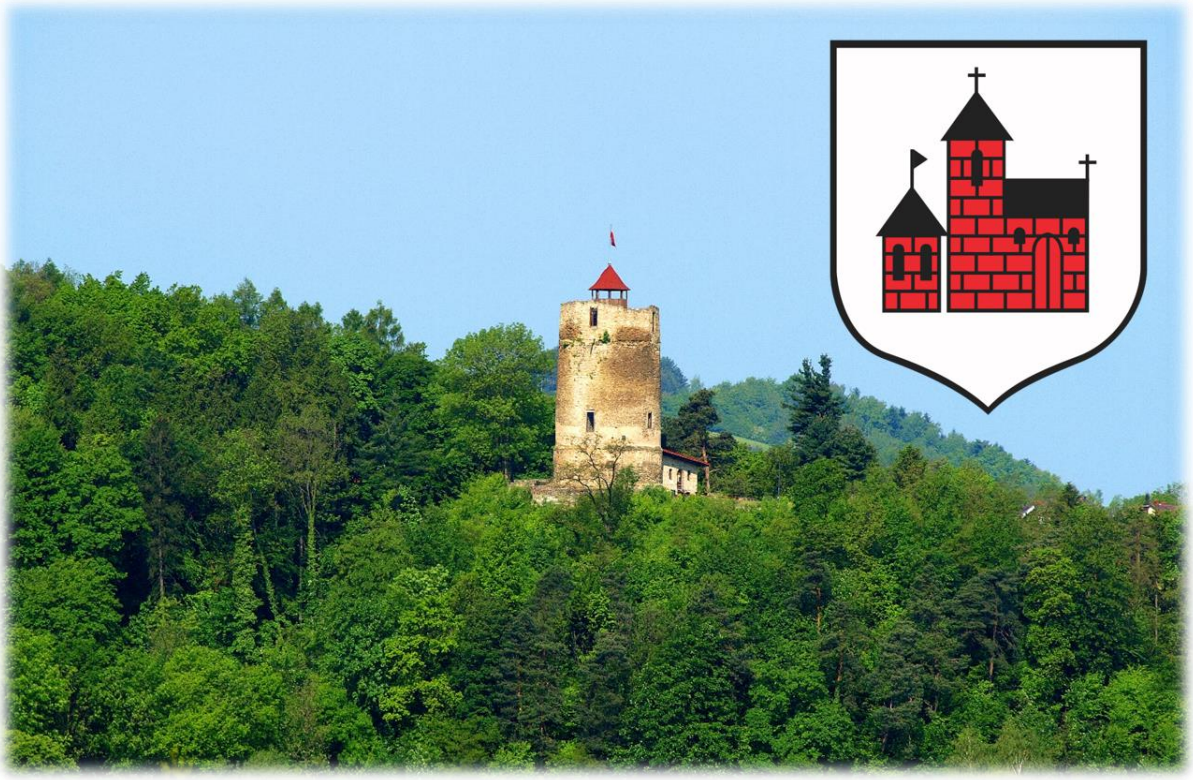
STRATEGIA ROZWOJU GMINY CZCHÓW

NA LATA 2016-2024

Czchów, czerwiec 2016

WPROWADZENIE

Zarządzanie Gminą związane jest z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności, do czego potrzebny jest wieloletni plan, który wskazuje kierunki rozwoju Gminy. Głównym celem tworzenia dokumentu strategicznego, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024, jest zdiagnozowanie priorytetowych kierunków rozwoju zmierzających do jej rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia stanowi długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju Gminy i zawierający określone kierunki oraz priorytety działań, które są niezbędne do realizacji przyjętych założeń.

Dzięki dużemu zaangażowaniu wielu osób, jednostek, grup bardziej lub mniej formalnych mogliśmy opracować dokument, w którym wskazano najbardziej efektywne działania mające zapewnić dynamiczny rozwój całego obszaru, stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz powstawanie nowych inicjatyw społecznych. Istotną cechą Strategii jest budowa wizerunku Gminy. Wizerunek stanowi bowiem wizytówkę jednostki oraz jest źródłem informacji dla podmiotów gospodarczych, inwestorów i społeczności lokalnej o długoterminowych uwarunkowaniach rozwoju przyjętych przez Gminę oraz o sposobach rozwiązywania pojawiających się problemów. Diagnoza zapisana w strategii daje podstawę do pełnego i efektywnego wykorzystania posiadanych przez lokalną społeczność własnych zasobów, w tym zasobów finansowych, rzeczowych czy społecznych. Realizacja zamierzeń zapisanych w Strategii Rozwoju nie będzie możliwa bez udziału mieszkańców Gminy, zarówno na płaszczyźnie indywidualnej aktywności, jak i pomocy ze strony grup nieformalnych, stowarzyszeń czy podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Liczymy, że ta współpraca, koalicje wokół wyznaczonych zadań pozwolą na osiągniecie końcowego sukcesu. Przygotowany dokument zawiera informacje dotyczące kierunków rozwoju Gminy Czchów oraz działań związanych z ich realizacją w latach 2016-2024. Zakreślony w strategii horyzont czasowy jest działaniem zamierzonym, ma umożliwić jak najpełniejsze starania o środki zewnętrzne, w tym te pochodzące z nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, a więc na lata 2014-2020.

Liczymy, że szerokie podejście do tematu będzie służyło skutecznemu pozyskiwaniu środków a finalnie doprowadzi do pełnej realizacji strategii.

Zapraszam do współpracy

Marek Chudoba

Burmistrz Czchowa

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie 2
Słowo wstępu. Dlaczego powstała strategia? 4
Dokąd zmierza Gmina Czchów? Wizja i misja 9
Spójność Strategii z dokumentami europejskimi, krajowymi, regionalnymi i lokalnymi 11
Jakie określono cele i zakresy tematyczne rozwoju Gminy Czchów? 14
Cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im Celami operacyjnymi 15
CEL STRATEGICZNY I *Warto tu być* 16
CEL STRATEGICZNY II *Tutaj zostań na stałe* 22
Wdrażanie strategii rozwoju 29
Podstawowe kierunki wdrażania strategii 29
Podstawowe instrumenty wdrażania Strategii 30
Finansowanie strategii 30
Monitorowanie i ewaluacja 31
Schemat działań monitorujących wdrażanie Strategii Rozwoju 32
Schemat działań ewaluacyjnych Strategii Rozwoju 32
Załączniki do Strategii Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024 35
Załącznik nr 1 Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Czchów na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024 35
Charakterystyka miasta i gminy Czchów 35
Sfera techniczna 40
Sfera gospodarcza 45
Sfera społeczna 58
Raport z badania ankietowego 80
Załącznik nr 2 Analiza SWOT 86

SŁOWO WSTĘPU. DLACZEGO POWSTAŁA STRATEGIA?

Niniejszy dokument *Strategia Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024* stanowi odpowiedź samorządu Gminnego na zmiany społeczno-gospodarcze wymagające nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju Gminy.

W Strategii zaprezentowana została Wizja Gminy 2024, Misja oraz cele strategiczne, cele operacyjne oraz zadania kluczowe, przewidziane do realizacji w wymienionym okresie jej obowiązywania. Wskazano również działania priorytetowe, które należy podjąć, aby osiągnąć wyznaczone cele. Strategia Rozwoju Gminy Czchów jest dokumentem otwartym, co oznacza, iż w miarę upływu czasu oraz podejmowanych działań w niej zawartych, poprzez działania monitorujące, przewidziano możliwość dokonywania zmian w dokumencie, jego aktualizację. Przedmiotowe działanie pozwoli na szybkie i skuteczne dostosowanie się do zmian, jakie zostaną zdiagnozowane w trakcie realizacji założeń zapisanych w dokumencie.

Strategia Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024 jest jednym z podstawowych dokumentów samorządu Gminy określającym najistotniejsze kierunki rozwoju Gminy w średnio- i długoterminowej perspektywie. Stanowi narzędzie kompleksowej polityki rozwoju ujętej w określonej strukturze dokumentu strategicznego. Mając na uwadze uzyskanie pozytywnych odpowiedzi na wyzwania rozwojowe ujęto w niej najważniejsze zagadnienia z zakresu społecznego, gospodarczego, środowiskowego przedstawiając jednocześnie drogę konieczną do przejścia w celu stawienia im czoła, pokazując jednocześnie kierunki alokacji licznych zasobów Gminy.

Zamysł zbudowania Strategii rozwoju zrodził się w odpowiedzi na stały rozwój Gminy, konieczność stworzenia nowych, innowacyjnych i długotrwałych rozwiązań na bazie współpracy pomiędzy podmiotami lokalnymi oraz korzystając z możliwych do pozyskania środków i dotacji zewnętrznych. Pojawiły się nowe możliwości w związku z zakończeniem działań z zamkniętego okresu programowania na lata 2007-2013, wskazaniem nowych celów w ramach polityki rozwoju Unii Europejskiej, zakończonymi pracami nad nową perspektywą finansową oraz nowych trendów stanowiących otwarte możliwości dla koniunktury gospodarczej obszaru. W celu najpełniejszego wykorzystania szans płynących z wchodzącego w życie nowego okresu programowania 2014-2024 należało przeprowadzić analizę zbieżności z dokumentami Polski, Europy, województwa małopolskiego oraz powiatu brzeskiego.

Struktura Strategii

Dokument Strategii Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024 zawiera rozstrzygnięcia strategiczne na poziomie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz zakresów tematycznych, które zostały określone na bazie syntetycznej diagnozy obszaru, analizy słabych, mocnych stron, jak i szans i zagrożeń (analiza SWOT) oraz wskazań bezpośrednich otrzymywanych od mieszkańców w procesie partycypacyjnego budowania Strategii.

Opracowanie składa się z części strategicznej zawierającej priorytety strategii, cele strategiczne, cele operacyjne, zakresy tematyczne, wskaźniki realizacji strategii oraz wizję i misję. Przedstawiono również analizę zbieżności z zewnętrznymi dokumentami strategicznymi. Wdrażany dokument wymaga stałego monitoringu postępu prac oraz badań ewaluacyjnych, czego założenia przedstawiono w drugiej części strategii wraz z podaniem źródeł finansowania, kierunków i instrumentów wdrażania strategii oraz proponowanych podczas konsultacji społecznych projektów i propozycji działań.

Dzięki zaangażowaniu społeczeństwa lokalnego w budowanie dokumentu stanowi on syntezę połączonych kierunków rozwoju istotnych dla instytucji publicznych, przedsiębiorców, lokalnych liderów społecznych, co pozwoliło na wspólne, międzysektorowe opracowanie planów na przyszłość.

Położenie Gminy Czchów wraz z jej zasobami stanowi o jej wysokim potencjale rozwoju, czego przykładowym wskaźnikiem zaobserwowanym na etapie tworzenia dokumentu może być stale podwyższająca się liczba mieszkańców Gminy w tym nowo osiedlonych.

Wykorzystanie zidentyfikowanych walorów Gminy oraz nowych trendów rozwojowych przemysłów czasu wolnego stanowi jedno z podstawowych wyzwań dla mieszkańców i instytucji wpływających na rozwój obszaru, mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym rozwoju przedsiębiorczości.

Powstała strategia jest dokumentem o otwartych kierunkach interwencji, nie zawęża się do działań realizowanych wyłącznie przez jednostki samorządu terytorialnego zgodnie z ustawowo przewidzianymi kompetencjami, lecz ukazuje efektywny kierunek rozwoju

obszaru w ujęciu szerokim, włączając mieszkańców, przedsiębiorców oraz społeczników w proces rozwoju obszaru, jak również podmioty partnerskie.

Nie bez znaczenia pozostaje sfera współpracy, jaką Gmina Czchów prowadzi i prowadzić zamierza w przyszłości. Na dzień obecny jest aktywnym członkiem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku", Związku Gmin Jeziora Rożnowskiego oraz Stowarzyszenia Króla Kazimierza Wielkiego. Przedstawiciele samorządu prowadzą również działania mające na celu pogłębianie współpracy wewnątrzobszarowej, łącząc tym samym sektory społeczny, gospodarczy i publiczny. Gmina planuje podejmować kolejne przedsięwzięcia na zasadzie współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego różnego stopnia, co w dotychczasowym doświadczeniu zaowocowało kilkoma cennymi projektami.

Zgodnie z założeniami strategii współpraca ta zostanie utrzymana, pogłębiona, być może rozszerzona na inne podmioty, niejednokrotnie pozwoli na pełniejsze zrealizowanie celów, które zbieżne są dla partnerskich podmiotów i pozwolą na wzmocnienie uzyskanego rezultatu.

W procesie zarządzania rozwojem strategia odgrywa znaczącą rolę dokumentu kierunkowego, do którego mogą odwoływać się władze samorządowe, instytucje lokalne, partnerzy gospodarczy i społeczni w ramach planów realizacji zbieżnych inicjatyw, w tym pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią budować własne plany strategiczne.

Prace nad strategią przebiegały następująco

- Zainicjowanie prac nad strategią na bazie wstępnie zidentyfikowanych potrzeb,
- Zebranie danych diagnozujących stan obecny wraz z retrospekcją w obszarze 4-5 lat,
- Konsultacje społeczne 2014, następnie w ramach pierwszej analizy SWOT obszaru (2015 rok) oraz kolejne analizy uzupełniające (rok 2016),
- Badania społeczne wśród mieszkańców, analiza danych pozyskanych za pomocą kwestionariusza ankiety oraz zgłaszanych przez mieszkańców propozycji działań,
- Analizy strategiczne,
- Spotkania tematyczne przedstawicieli instytucji Gminy prowadzone metodą dyskusji tematycznych na bazie spersonalizowanych grup docelowych,
- Wypracowanie celów i wskaźników,
- Konsultacje społeczne założeń strategicznych,
- Wypracowanie procedur wdrażających i kontrolujących,
- Przyjęcie dokumentu strategicznego.

Strategia została zbudowana w oparciu o dokumenty

- Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Czchów na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024 (zał. nr 1). Przedstawiono w niej obecny społeczno-gospodarczy stan Gminy oraz wyniki konsultacji społecznych, szczególnie analizę potrzeb mieszkańców.
- Analiza SWOT obszaru (zał. nr 2)
- Materiały własne Gminy.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących podstawę analizy służącej opracowaniu Strategii, należą:

- Dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- Wnioski z ankiet zbieranych w celu partycypacji społecznej w Urzędzie Gminy oraz podczas spotkań z mieszkańcami,
- Zestawienie danych usług i atrakcji turystycznych Gminy Czchów- raport,
- Wnioski zebrane na podstawie dostarczonych przez różne podmioty kart projektowych oraz zgłaszanych pomysłów,
- Wnioski zgłaszane podczas konsultacji społecznych,
- Dane Urzędu Gminy Czchów,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014- 2024;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czchów,
- Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność Stowarzyszenia „Na Śliwkowym Szlaku” na lata 2014-2020.

Główne terminy ujęte w dokumencie:

- **Misja Gminy Czchów** – określony i zrozumiały dla wszystkich zaangażowanych podmiotów kierunek rozwoju obszaru pozwalający na wskazanie celów strategicznych, operacyjnych oraz kluczowych zadań ujętych w strategii.
- **Wizja Gminy Czchów** – połączenie wyobrażeń, stanów i procesów pożądanych przez mieszkańców ze zdiagnozowanymi faktycznymi możliwościami obszaru, stanowiąca odniesienie do wszelkich działań, realizacji celów, zakresów tematycznych i zadań kluczowych.
- **Cele strategiczne** – wyznaczone do osiągnięcia cele strategiczne o najszerszym zakresie w najdłuższej perspektywie czasowej;
- **Cele operacyjne** – wyznaczone do osiągnięcia cele o skonkretyzowanym tematycznie zakresie w średniej perspektywie czasowej;
- **Zakresy tematyczne** – zgrupowane tematycznie obszary interwencji o zakresie średniookresowego działania;
- **Zadania kluczowe** – wybrane projekty lub grupy projektów bezpośrednio realizujące strategię o zakresie krótkoterminowego działania;
- **Partnerstwo** – zaproszenie do współpracy jednostek i podmiotów z terenu Gminy,

- **Konsultacje społeczne** – różnorodny dialog z mieszkańcami na etapie budowania oraz wdrażania strategii.

Osoby i instytucje zaangażowane w budowanie strategii:

- Urząd Miejski w Czchowie – pracownicy,
- Radni Rady Miejskiej w Czchowie,
- Sołtysi z terenu Gminy Czchów,
- Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Czchowie,
- Placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym jest Gmina Czchów,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czchowie,
- Koła Gospodyń Wiejskich z terenu gminy Czchów,
- Ochotnicze Straże Pożarne z terenu gminy Czchów,
- Rady Sołeckie sołectw z terenu gminy Czchów,
- Mieszkańcy – uczestnicy spotkań informacyjno- badawczych.

DOKĄD ZMIERZA GMINA CZCHÓW? WIZJA I MISJA

Strategia Rozwoju Gminy Czchów na lata 2016-2024 jest elementem systemu zarządzania rozwojem Gminy, który powstał w wyniku wielomiesięcznej pracy interdyscyplinarnej grupy pracowników Urzędu Miejskiego w Czchowie oraz ekspertów zewnętrznych, którzy działając w oparciu o materiały zebrane podczas konsultacji z mieszkańcami Gminy Czchów, analizę ankiet wypełnionych podczas spotkań oraz rozmowy z mieszkańcami, przedsiębiorcami i pracownikami Urzędu Miejskiego w Czchowie wyznaczyli cele, etapy i zadania do realizacji Wizji i Misji rozwoju Gminy Czchów. Założenia przyjęte w strategii zostały skorelowane z innymi dokumentami strategicznymi, a także dostosowane do uwarunkowań społeczno-gospodarczych, możliwości ekonomicznych, szeroko rozumianego potencjału Gminy oraz wyzwań wewnętrznych i zewnętrznych, jakie stają przed zarządzającymi Gminą.

Pracując nad strategią staraliśmy się, aby wyznaczone w niej kierunki rozwoju były wyznacznikami, odnośnikami dającymi możliwość kontrolowania realizowanych zadań, czy są one zgodne z założonymi celami i Wizją. Braliśmy pod uwagę, aby nasze cele były zbieżne ze strategią i programami Województwa Małopolskiego oraz Funduszami Unijnymi: rozwoju regionalnego, rozwoju obszarów wiejskich i innych.

Przytoczona poniżej **wizja** rozwoju odnosi się do stanu Gminy roku 2024, po realizacji założeń niniejszej strategii. Została zbudowana na bazie połączenia wyobrażeń, stanów i procesów pożądanych przez mieszkańców ze zdiagnozowanymi faktycznymi możliwościami obszaru. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analiz określono wizję stanowiącą przyszłościowe odniesienie wszelkich działań, realizacji celów i zakresów tematycznych. Podłoże wizji stanowią główne kierunki rozwoju Gminy: rozwój turystyki w oparciu o liczne zasoby lokalne, aktywnych, przedsiębiorczych mieszkańców oraz otwartość zarówno na nowo osiedlających się, jak i nowych inwestorów.

Ma ona istotne znaczenie nie tyle na etapie tworzenia założeń strategicznych, co w okresie późniejszym, przy ich wdrażaniu dając możliwość stałego kontrolowania obranych kierunków rozwoju poprzez odnoszenie ich do brzmienia wizji.

Czchów Gminą stale rozwijającą się, otwartą na nowe możliwości, przyjazną mieszkańcom, turystom i inwestorom, wspierającą innowacyjne inicjatywy społeczne i gospodarcze

Podłożem wizji są główne kierunki rozwoju Gminy: rozwój turystyki w oparciu o liczne zasoby lokalne, aktywnych, przedsiębiorczych mieszkańców oraz otwartość zarówno na nowo osiedlających się, jak i nowych inwestorów.

Misja przyświecająca Gminie Czchów:

Działania Gminy w zakresie spełnienia potrzeb mieszkańców przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości oraz umacniającej się współpracy pozwalają na wspólne dążenie do realizacji celów rozwoju Gminy Czchów.

Cele strategiczne, operacyjne oraz zakresy tematyczne ujęte w strategii zbudowane zostały na podstawie powyższej misji pełniącej funkcję wyznacznika głównych kierunków rozwoju.

SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI EUROPEJSKIMI, KRAJOWYMI, REGIONALNYMI I LOKALNYMI

Strategia Rozwoju Gminy Czchów na lata 2014-2024 jest nie tylko dokumentem spójnym wewnętrznie, ale również wykazuje wysoki poziom spójności ze strategicznymi dokumentami ogólnymi i sektorowymi wyższego rzędu, takimi jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela: *Elementy spójne Strategii Rozwoju z dokumentami zewnętrznymi*

Lp	Dokument	Cel/ Priorytet/ Działanie
1.	**Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.**	Cel główny 1: Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lat, w tym poprzez zwiększenie zatrudnienia młodzieży, osób starszych i pracowników nisko wykwalifikowanych oraz skuteczniejszą integrację legalnych imigrantów. Cel główny 3: Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20%, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%. Unia Europejska zdecydowana jest podjąć decyzję o osiągnięciu do 2020 roku 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości. Cel główny 4: Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne. Cel główny 5: Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydźwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.
2.	**Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.**	*Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo.* Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem. Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela. I.3.2. Rozwój kapitału społecznego. *Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.* Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki. II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej. Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki.

		II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych. Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego. II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej. II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego. Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych. II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych. Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami. II.6.4. Poprawa stanu środowiska. II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich. *Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.* Cel III.1. Integracja społeczna. III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych. III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych.
3.	**Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.**	Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. 3.1 Poprawa dostępności polskich miast i regionów. 3.1.3 Poprawa dostępności ośrodków subregionalnych oraz obszarów wiejskich. Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. 4.6 Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby. 4.7 Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.
4.	**Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego** **2010- 2020** **Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)**	1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.
5.	**Strategia Rozwoju Małopolski na lata 2011-2020**	1. Gospodarka wiedzy i aktywności, 2. Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego, 3. Infrastruktura dla dostępności komunikacyjnej, 4. Rozwój miast i terenów wiejskich,

		5. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne
6.	**Strategia rozwoju powiatu brzeskiego na lata 2014-2020**	**Pole strategiczne 1.** Przestrzeń, infrastruktura i środowisko Pole operacyjne 1.1. Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej Pole operacyjne 1.2. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna Pole operacyjne 1.3. Nowoczesna i konkurencyjna baza Edukacji Pole operacyjne 1.4. Ogólnodostępne zasoby ochrony zdrowia i opieki społecznej Pole operacyjne 1.5. Atrakcyjna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna Pole operacyjne 1.6. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego **Pole strategiczne 2.** Kapitał ludzki Pole operacyjne 2.1. Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i opieki społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych Pole operacyjne 2.2. Uelastycznienie zasobów rynku pracy Pole operacyjne 2.3. Kreowanie trendów nowoczesnej edukacji Pole operacyjne 2.4. Rozwój kultury oraz zagospodarowanie czasu wolnego **Pole strategiczne 3.** Przedsiębiorczość i kooperacja Pole operacyjne 3.1. Kreatywna przedsiębiorczość i współpraca międzysektorowa Pole operacyjne 3.2. Profesjonalne kadry administracji publicznej
7.	**Strategia rozwoju lokalnego kierowana przez społeczność obszaru** **Śliwkowy Szlak**	Cel ogólny 1.0 Zrównoważony rozwój obszaru w oparciu o zasoby lokalne Cel ogólny 2.0 Rozwój obszaru w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców Cel ogólny 3.0 Rozwój obszaru na bazie działań LGD

JAKIE OKREŚLONO CELE I ZAKRESY TEMATYCZNE ROZWOJU GMINY CZCHÓW?

Proces pozwalający na zrealizowanie założeń dokumentu strategicznego opiera się na charakterystycznym trójpodziale wskazując zarówno szerokie, ogólne cele (cel strategiczny), których rezultaty widoczne są w okresie długoterminowym, cele bardziej szczegółowe realizujące w odpowiednich zakresach cel strategiczny (cele operacyjne), których rezultaty widoczne są w okresie średnioterminowym, jak i najbardziej wąskie w zakresie (zakresy tematyczne). Rezultaty tych ostatnich widoczne są w najkrótszym okresie. Dopiero zrealizowanie celów szczegółowych oraz zakresów tematycznych pozwala na osiągnięcie założonych celów strategicznych.

Podczas prac nad strategią, w tym konsultacji z mieszkańcami Gminy wyodrębniono dwa obszary priorytetowe rozwoju Gminy -podniesienie jakości życia mieszkańców oraz Gmina otwarta na przyjezdnych. Sformułowano dwa najistotniejsze cele strategiczne, które zostały uzupełnione o cele operacyjne oraz zakresy tematyczne. Działanie to nie ma charakteru zamkniętego i należy wziąć pod uwagę możliwość uzupełniania zakresów i celów operacyjnych o ewentualne nowe zagadnienia, zrodzone podczas realizacji strategii a jednocześnie pozwalające na pełniejsze osiągnięcie celów strategicznych.

Na etapie budowania założeń strategicznych określono również grupy docelowe, z których główną stanowią mieszkańcy. Ponadto istotną grupę docelową stanowią inwestorzy, szczególnie działający w obszarze rozwoju turystyki na obszarze, kolejną – turyści, w przeważającej części korzystający z turystyki krótkoterminowej (np. weekendowej), a docelowo po realizacji strategii, również średnioterminowej (np. tygodniowej). Cele i zakresy tematyczne zostały sformułowane w oparciu o zidentyfikowane grupy docelowe.

Cele zostały sformułowane hasłowo, w wyniku czego istnieje możliwość ich swobodnego wykorzystania zarówno w komunikacji ze społeczeństwem, jak i promocji założeń rozwoju obszaru.

CELE STRATEGICZNE WRAZ Z ODPOWIADAJĄCYMI IM CELAMI OPERACYJNYMI

C.S. I

Warto tu być

- C.O. I.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej
- *C.O. I.2 Rozwój przemysłów czasu wolnego*
- C.O. I.3 Wzmocnienie obszaru działań społecznych i kulturalnych
- *C.O. I.4. Poprawa jakości środowiska naturalnego*

C.S. II

Tutaj zostań na stałe

- C.O. II.1 Rozwój infrastruktury publicznej
- *C.O. II.2 Rozwój w zakresie oświaty i wychowania*
- C.O. II.3 Opieka i bezpieczeństwo socjalne oraz profilaktyka i ochrona zdrowia
- *C.O. II.4. Przyjazne warunki dla przedsiębiorców*

Zasoby Gminy Czchów stanowią o dużym potencjale rozwojowym obszaru, zarówno w zakresie turystyki, rekreacji, wypoczynku jak i poziomu życia jego mieszkańców.

Cel strategiczny pierwszy oparty został o zidentyfikowane potrzeby odnoszące się do zasobów lokalnych, w szczególności walorów kulturowych, historycznych, środowiskowych, obszarowych oraz produktów lokalnych.

Potencjał rozdrobnionych istniejących gospodarstw rolnych może stanowić bazę dla rozwoju pozarolniczych i okołorolniczych działalności gospodarczych, takich jak agroturystyka i turystyka wiejska, drobna wytwórczość oraz usługi. Tej sytuacji sprzyjać będzie rozwój nowych kierunków gospodarczych: rekreacji – opartej na zasobach naturalnych oraz stref aktywności gospodarczej o profilu produkcyjno- usługowym z wykorzystaniem rolnictwa.

Jak wskazuje *Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Czchów* oraz badania przeprowadzone na potrzeby działań strategicznych walory turystyczne i okołoturystyczne przyciągają znaczną grupę odwiedzających obszar. Najczęściej spotykane są oferty indywidualne, często skierowane do rodzin z dziećmi. Największym zainteresowaniem cieszy się turystyka wypoczynkowa, szczególnie w obrębie zbiorników wodnych i rzek; turystyka aktywna- piesza, rowerowa, wodna, jak i rekreacja oraz turystyka kulturowa, historyczna. Rozwojowy pozostaje również obszar turystyki kulinarnej, szczególnie w kontekście zidentyfikowanych potrzeb zakładania działalności o charakterze gastronomicznym. Istnieją liczne zasoby lokalne, które w przyszłości mogą pozwolić na znaczny rozwój terenu w zakresie wspomnianych powyższych kierunków turystycznych. Potencjał kulinarny opiera się również na licznych małych gospodarstwach rolnych oraz sadach z żywnością uprawianą w sposób zbliżony do tradycyjnego. Produkty, które są od lat przetwarzane na lokalne potrawy mogą stać się częścią marki Gminy, a nie tylko Marki Śliwkowego Szlaku, na którym znajduje się Gmina. Nie bez znaczenia dla przyszłościowego rozwoju są również liderzy lokalni, pasjonaci, właściciele atrakcji turystycznych, którzy dostrzegają zalety i potencjał regionu. Zidentyfikowana infrastruktura turystyczna i rekreacyjna koresponduje z interesującymi potencjalnych turystów warunkami geograficznymi oraz stosunkowo dobrze przygotowaną obsługą świadczącą usługi turystyczne.

W dobie rozwoju cyfrowego, zwiększonych wymogów konsumenta, świadomego odbiorcy, oferta wypoczynku wymaga dopracowania, uszczegółowienia i ukierunkowania na potrzeby odbiorcy. Niezwykle istotna jest również współpraca budująca propozycje mogące zostać zauważone w gąszczu ofert turystycznych, szczególnie w konkurencji do znanych i lubianych stale odwiedzanych atrakcji Małopolski.

Gmina Czchów realizując strategię będzie koncentrowała swoje działania wokół dalszego rozwoju obszaru w zakresie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, działań proekologicznych, rozwoju sfery społecznej, gospodarczej oraz sieciowania usług.

Schemat 1. Logika interwencji celu strategicznego C.S. I

C.S.I		*Warto tu być*
Cele operacyjne		**Zakresy tematyczne**
C.O. I.1 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej	I.1.1	Budowa, przebudowa, modernizacja i rozwój istniejącej infrastruktury z przeznaczeniem na działalność turystyczną, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorników i cieków wodnych, w tym Jeziora Czchowskiego
	I.1.2	Budowa, przebudowa, modernizacja i rozwój szlaków turystycznych i edukacyjnych, kulturowych oraz ścieżek tematycznych
	I.1.3	Zachowanie, ochrona, rewitalizacja obiektów dziedzictwa kulturowego
	I.1.4	Integracja infrastruktury w ramach obszaru Śliwkowego Szlaku
	I.1.5	Rewitalizacja wyznaczonych obszarów Gminy z przeznaczeniem na działalność turystyczną
C.O. I.2 Rozwój przemysłów czasu wolnego	I.2.1	Podniesienie jakości usług turystycznych i okołoturystycznych
	I.2.2	Sieciowanie usług turystycznych, atrakcji, walorów i zasobów
	I.2.3	Rozwój oferty turystycznej w oparciu o lokalne zasoby
	I.2.4	Promocja obszaru w zakresie usług, walorów turystycznych i produktów lokalnych

	I.2.5	Inicjowanie działań edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych służących rozwojowi przemysłów czasu wolnego, w tym poprawie atrakcyjności turystycznej Gminy
C.O. I.3 Wzmocnienie obszaru działań społecznych i kulturalnych, w tym dziedzictwa obszaru	I.3.1	Wspieranie działań edukacyjnych, integracyjnych, kulturalnych i kulturowych ze szczególnym uwzględnieniem oddolnych inicjatyw obywatelskich
	I.3.2	Aktywizacja społeczeństwa, integracja społeczna, w tym międzysąsiedzka
	I.3.3	Inicjowanie współpracy i integracji organizacji pozarządowych
	I.3.4	Przygotowanie i realizowanie programów współpracy z organizacjami lokalnymi i regionalnymi
	I.3.5	Realizacje inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, w tym wykluczeniu cyfrowemu
C.O. I.4 Ochrona środowiska i edukacja proekologiczna	I.4.1	Działania na rzecz ograniczania niskiej emisji
	I.4.2	Promowanie i rozwój systemów związanych z odnawialnymi źródłami energii
	I.4.3	Podejmowanie działań dotyczących zmniejszenia skutków suszy hydrogeologicznej i hydrologicznej
	I.4.4	Podejmowanie działań na rzecz bezpieczeństwa powodziowego
	I.4.5	Edukacja proekologiczna, w szczególności w obszarze ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu

	I.4.6	Podejmowanie inicjatyw na rzecz ochrony przyrody oraz środowiska naturalnego

Wybrane wskaźniki:

- Wzrost popularności obszaru turystycznego Gminy Czchów
- Wzrost liczby działań partnerskich
- Wzrost liczby działań pozytywnie oddziałujących na środowisko

W ramach poszczególnych celów operacyjnych Celu Strategicznego I „Warto tu być" przewidziano realizację zadań kluczowych, projektów zgłoszonych do bazy projektów przez mieszkańców, w tym wskazane poniżej:

C.O. I.1

Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej

- (I.1.1.) Zagospodarowanie otoczenia Jeziora Rożnowskiego – Gmina Czchów, pakiet 3
- (I.1.1.) Tworzenie nowych miejsc noclegowych na obszarze Gminy Czchów
- (I.1.1) Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Czchów poprzez aranżacje Wzgórza Zamkowego
- (I.1.1) Zagospodarowanie budynku po szkole podstawowej na Trawnikach w Czchowie na cele turystyczno-rekreacyjne
- (I.1.2.) Grodzisko – Miejski Park Zieleni i Wypoczynku w miejscowości Czchów - - Urządzenie militarnego szlaku historycznego przez wieki
- (I.1.2.) Wykonanie kompleksowego oznakowania infrastruktury turystycznej na terenie Gminy Czchów
- (I.1.2.) Budowa, modernizacja lokalnych tras turystycznych
- (I.1.2.) Budowa oferty turystycznej gminy Czchów poprzez wykonanie turystycznych szlaków tematycznych
- (I.1.3.) Modernizacja kapliczek
- (I.1.4.) Wyznaczenie tras tematycznych w skali obszaru LGD
- (I.1.5.) Modernizacja obiektów sportowych (doposażenie) pod kątem ich turystycznego wykorzystania

C.O. I.2

Rozwój przemysłów czasu wolnego

- (I.2.1.) Przeprowadzenie szkoleń pozwalających na podniesienie kompetencji w zakresie jakości świadczenia usług turystycznych
- (I.2.1.) Organizacja wizyt studyjnych w ramach czerpania doświadczenia z dobrych wzorców
- (I.2.2.) Utworzenie tematycznych ofert zagospodarowania czasu wolnego
- (I.2.3.) Utworzenie ofert turystycznych w oparciu o lokalne zasoby

- (I.2.3.) Stworzenie „Znaku firmowego” Gminy Czchów
- (I.2.4.) Promocja obszaru w kontekście Śliwkowego Szlaku
- (I.2.5.) Organizacja imprez sportowo-integracyjnych o zasięgu regionalnym

C.O. I.3

Wzmocnienie obszaru działań społecznych i kulturalnych, w tym dziedzictwa obszaru

- (I.3.1.) Wzmocnienie oferty kulturalnej Gminy Czchów na rzecz mieszkańców obszaru i turystów
- (I.3.2.) Organizacja wydarzeń ukierunkowanych na współpracę mieszkańców
- (I.3.3.) Szkolenia dla stowarzyszeń
- (I.3.3.) Inicjowanie wspólnych projektów stowarzyszeń z obszaru gminy
- (I.3.4.) Opracowanie programu współpracy z organizacjami
- (I.3.5.) Wdrażanie projektów ukierunkowanych na stwarzanie szans rozwoju dla osób wykluczonych społecznie
- (I.3.5.) Realizacja projektów służących upowszechnianiu dostępu do nowych technologii, w tym technologii IT

C.O. I.4

Ochrona środowiska i edukacja proekologiczna

- (I.4.1.) Termomodernizacja obiektów gminnych
- (I.4.1.) Wymiana oświetlenia w gminie
- (I.4.1.) Projekt w zakresie poprawy wydajności źródeł energii w gospodarstwach domowych na terenie gminy Czchów
- (I.4.1.) Wymiana niskosprawnych źródeł ciepła na nowoczesne kotły węglowe w gminie Czchów
- (I.4.1.) Wymiana przestarzałych kotłów węglowych na nowoczesne źródła zasilane gazem lub biomasa na terenie gminy Czchów.
- (I.4.2.) Wprowadzenie instalacji fotowoltaicznych
- (I.4.3.) Przeciwdziałanie skutkom suszy hydrologicznej
- (I.4.4.) Prowadzenie działań zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe
- (I.4.5.) Budowanie partnerstwa lokalnego w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu
- (I.4.6.) Przywrócenie historycznych szlaków migracji ryb wędrownych i odtworzenie spójności sieci obszarów Natura 2000 dolnego i środkowego Dunajca
- (I.4.5.) Organizacja konkursów tematycznych, które służą poszerzaniu wiedzy o rozwiązaniach ekologicznych
- (I.4.6.) Realizacja eventów, konkursów, służących budowaniu postaw proekologicznych w lokalnym społeczeństwie

Wyniki analizy SWOT wraz z diagnozą społeczno-gospodarczą pozwoliły na rozpoznanie obszarów wymagających wsparcia w procesie rozwoju Gminy. Pomimo licznych mocnych stron obszaru zidentyfikowane potrzeby wymagają znaczących działań naprawczych. Dzięki przeprowadzeniu konsultacji społecznych zidentyfikowano braki i potrzeby wskazujące na konieczność podjęcia kroków w zakresie wskazanym celami operacyjnymi celu szczegółowego drugiego tj. *Tutaj zostań na stałe*.

Warto zwrócić uwagę na charakterystyczną dla Gminy tendencję wzrostową liczby ludności, co w połączeniu z korzystnie niskimi podatkami lokalnymi, niskimi kosztami usług komunalnych oraz prowadzoną strategią działania Gminy otwartej dla przedsiębiorców daje doskonałe podłoże na powodzenie realizacji założonych celów strategicznych.

Zgodnie z danymi z *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Czchów* użytki rolne zajmują 61,5% powierzchni ogólnej Gminy, z czego sady stanowią aż 8,3 % użytków rolnych, co stanowi 5,1 % całej powierzchni Gminy. Odsetek sadów jest wyższy w Gminie Czchów niż w powiecie oraz województwie. Wynikający z powyższych danych potencjał przetwórczy wzmocniony zostaje przez uprawę warzyw gruntowych, warzyw pod osłonami oraz owoców miękkich. Gmina może pochwalić się osadzeniem na Śliwkowym Szlaku, który poprzez wykorzystanie walorów rolnych może przekształcić się w szlak bogaty również w inne owoce i warzywa.

Światowy trend powrotu do źródeł, odżywiania się żywnością wysokiej jakości, nieznacznie przetworzoną, pochodzącą z wiadomego źródła, zachęca do intensyfikacji działań wokół przetwórstwa, co w połączeniu z powiększającym się rynkiem turystycznym da szansę na zbudowanie silnej Marki rozpoznawczej Gminy Czchów, a tym samym podwyższenie jakości życia mieszkańców.

Wysoki potencjał rozwoju w obszarze turystycznym i okołoturystycznym może generować powstawanie nowych przedsiębiorstw oraz rozwijanie istniejących, co pozwoli na zwiększenie zatrudnienia. Warto jednak zwrócić uwagę na sezonowość większości lokalnych atrakcji turystycznych, szczególnie związanych z turystyką wodną, która prowadzić może również do niepełnego zatrudnienia. Czynnikiem ograniczającym tę negatywną cechę może być odpowiednie przygotowania pracowników do sezonowych zmian wykonywanych prac oraz współpraca w ramach szeroko pojętego dobra wspólnego Gminy pomiędzy wszystkimi sektorami- gospodarczym, publicznym i społecznym.

Gmina Czchów realizując strategię w kierunku podwyższenia jakości życia mieszkańców będzie skupiała się na działaniach zwiększających bezpieczeństwo i dostępność do wszelkich koniecznych usług w tym opartych o zmodernizowaną infrastrukturę społeczną, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo, podnoszących jakość i dostępność edukacji przez całe życie oraz tworzenia odpowiednich warunków do rzeczywistego rozwoju przedsiębiorczości.

Schemat 2. Logika interwencji celu strategicznego C.S.II

C. S. II		*Tutaj zostań na stałe*
Cele operacyjne		**Zakresy tematyczne**
C.O. II.1. Rozwój infrastruktury publicznej	II.1.1	Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont obiektów pełniących funkcje sportowe, kulturalne lub społeczne oraz centrów wsi
	II.1.2	Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont obiektów infrastruktury drogowej
	II.1.3	Budowa, przebudowa, rozbudowa, remont obiektów pełniących funkcje oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze
	II.1.4	Poprawa stanu środowiska poprzez budowę, rozbudowę, przebudowę oraz wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie systemów kanalizacji
	II.1.5	Podejmowanie działań wzmacniających potencjał transportu publicznego
	II.1.6	Realizacja działań rewitalizacyjnych dla zdiagnozowanych/wyodrębnionych obszarów zdegradowanych
	II.1.7	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej
C.O. II.2 Rozwój w zakresie oświaty i wychowania	II.2.1	Podwyższenie jakości w obszarze edukacji
	II.2.2	Innowacyjne metody rozwoju młodego pokolenia - od przedszkolaka do studenta
	II.2.3	Nauka w życiu- współpraca oświaty z sektorem gospodarczym, programy dostosowane do potrzeb

		rynku pracy, w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem, np. młodzież kończąca edukację
	II.2.4	Prostszy start – edukacja poznawcza w zakresie wyboru zawodu w ramach edukacji gimnazjalnej
	II.2.5	Nauka przez całe życie ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji i rozwoju środowiska seniorów
	II.2.6	Tworzenie korzystnych warunków do opieki nad dziećmi
C.O. II.3 Opieka i bezpieczeństwo socjalne oraz profilaktyka i ochrona zdrowia	II.3.1	Rozwój, w tym innowacje w obszarze opieki socjalnej, profilaktyki i ochrony zdrowia
	II.3.2	Współpraca z instytucjami rynku pracy w zakresie identyfikacji potrzeb oraz wzmacniania kompetencji zawodowych osób dorosłych
	II.3.3	Wsparcie działań w obszarze osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, w tym w zakresie likwidacji barier
	II.3.4	Aktywizacja mieszkańców w kierunku profilaktyki prozdrowotnej
	II.3.5	Zapewnienie dostępu do badań profilaktycznych i przesiewowych oraz szerokiej gamy usług medycznych
C.O. II.4 Przyjazne warunki dla przedsiębiorców	II.4.1	Rozwój, w tym wprowadzenie innowacji w obszarze współpracy międzysektorowej
	II.4.2	Realizacja działań ukierunkowanych na rozwój działalności gospodarczej poprzez zapewnienie infrastruktury oraz opracowywanie i bieżącą aktualizację dokumentów planistycznych niezbędnych do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy

	II.4.3	Przygotowanie i wdrożenie programu wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw lokalnych
	II.4.4	Wspieranie i promocja lokalnych przedsiębiorców, rolników, w szczególności opierających swoje działania o zasoby lokalne, również w zakresie rozwoju rolno-spożywczego
	II.4.5	Podejmowanie inicjatyw na rzecz promocji przedsiębiorczości, potencjału lokalnych podmiotów gospodarczych

Wybrane wskaźniki:

- Poprawa stanu infrastruktury publicznej
- Wzrost aktywności w zakresie edukacji
- Wzrost liczby działań wokół podwyższenia standardów opieki i bezpieczeństwa socjalnego oraz profilaktyki i ochrony zdrowia
- Wzrost przedsiębiorczości na obszarze

W ramach poszczególnych celów operacyjnych oraz zakresów tematycznych *Celu Strategicznego drugiego „Tutaj zostań na stałe”* przewidziano realizację zadań kluczowych, projektów zgłoszonych do bazy projektów przez mieszkańców, w tym wskazane poniżej:

C.O. II.1.

Rozwój infrastruktury publicznej

- (II.1.1.) Modernizacja boiska w Tymowej
- (II.1.1.) Remont remizy w Czchowie
- (II.1.1.) Budowa wielofunkcyjnego obiektu sportowego ze sztuczną nawierzchnią w Czchowie
- (II.1.1.) Wykonanie siłowni w miejscowości Czchów
- (II.1.1.) Budowa placu zabaw i „zielonej siłowni” w Jurkowie
- (II.1.2.) Budowa parkingów w miejscowości Jurków i Czchów
- (II.1.2.) Modernizacja kompleksu „Stadion Miejski w Czchowie”
- (II.1.2.) Budowa miejsc postojowo- widokowych na terenie Gminy Czchów

- (II.1.3.) Przebudowa i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Domosławicach na potrzeby szkoły muzycznej I stopnia
- (II.1.3.) Przebudowa i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Złotej na cele oświatowo-kulturalne
- (II.1.3.) Przebudowa i rozbudowa budynku Zespołu Szkół w Tymowej na cele oświatowo- kulturalne
- (II.1.4.) Realizacja programu przydomowych oczyszczalni
- (II.1.4.) Rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Jurkowie
- (II.1.5.) Podniesienie standardów/jakości dróg gminnych o charakterze przelotowym
- (II.1.5.) Wykonanie chodników i ścieżek rowerowych przy drogach gminach lub drogach wyższych kategorii
- (II.1.6.) Rekultywacja terenów zdegradowanych
- (II.1.6.) Realizacja Programu Rewitalizacji na wyodrębnionych obszarach Gminy Czchów
- (II.1.7.) Budowa i rozbudowa sieci wodociągowych i ujęć wody

C.O. II.2

Rozwój w zakresie oświaty i wychowania

- (II.2.1.) Realizacja programów/przedsięwzięć ukierunkowanych na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
- (II.2.1.) Realizacja projektów ukierunkowanych na rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży
- (II.2.1.) Realizacja autorskich programów nauczania
- (II.2.2.) Wdrożenie systemu stypendialnego
- (II.2.2.) Uruchamianie alternatywnych/dodatkowych form kształcenia- pozaszkolnego
- (II.2.3.) Realizacja programów ukierunkowanych na aktywizacje zawodową mieszkańców Gminy, w tym z grup defaworyzowanych
- (II.2.3.) Inicjatywa na rzecz współpracy z sektorem biznesu - praktyki zawodowe
- (II.2.4.) Wdrażanie zajęć ułatwiających wybór ścieżki zawodowej przez młodzież z poziomu gimnazjum
- (II.2.5.) Realizacja zajęć edukacyjnych/kulturowych/integracyjnych dla mieszkańców Gminy, w tym skierowane do osób starszych
- (II.2.5.) Stwarzanie warunków do udziałów w szkoleniach, warsztatach podnoszących wiedzę, pomagających zdobywać dodatkowe uprawnienia
- (II.2.5.) Warsztaty rozwojowe dla seniorów
- (II.2.6.) Uruchamianie żłobków
- (II.2.6.) Utworzenie alternatywnych form opieki dla dzieci do lat 6 np. Klub Przedszkolaka/ Kluby Integracyjne

C.O. II.3

Opieka i bezpieczeństwo socjalne oraz profilaktyka i ochrona zdrowia

- (II.3.1.) Wprowadzenie nowych form opieki nad osobami starszymi – DPS
- (II.3.1.) Rozbudowa GZOZ z przeznaczeniem na rozszerzenie oferty zakładu opiekuńczo-leczniczego
- (II.3.2.) Współpraca Gminy przy organizacji działań szkoleniowych ukierunkowanych na podnoszenie poziomu kompetencji zawodowych mieszkańców
- (II.3.3.) Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego poprzez realizację projektów
- (II.3.3.) Warsztaty lokalne w zakresie podniesienia kompetencji osób z grup defaworyzowanych
- (II.3.3.) Realizacja projektów, które służą upowszechnianiu nowych technologii, łagodzących zjawiska wykluczenia cyfrowego
- (II.3.4.) Organizacja spotkań/akcji/wydarzeń zwiększających zachowania prozdrowotne
- (II.3.5.) Organizacja aukcji prozdrowotnych – z dostępem do nieodpłatnych badań
- (II.3.5.) Zwiększenie zakresu świadczonych usług medycznych przez podmioty z terenu Gminy Czchów
- (II.3.5.) Współpraca Gminy przy organizacji badań zdrowotnych przez podmioty zewnętrzne

C.O. II.4

Przyjazne warunki dla przedsiębiorców

- (II.4.1.) Realizacja projektów promocyjno-informacyjnych z udziałem przedstawicieli trzech sektorów
- (II.4.1.) Udział trójsektorowego przedstawicielstwa gminy w targach/wydarzeniach biznesowych
- (II.4.2.) Wykonanie infrastruktury dla obszarów przeznaczonych potencjalnie pod inwestycje
- (II.4.2.) Opracowanie programu rewitalizacji dla Gminy Czchów
- (II.4.3.) Wsparcie dla podmiotów starających się o środki finansowe w ramach Śliwkowego Szlaku
- (II.4.4.) Organizacja szkoleń/warsztatów tematycznych
- (II.4.4.) Inkubator przetwórstwa na Śliwkowym Szlaku
- (II.4.5.) Organizacja promocji potencjału gospodarczego gminy z wykorzystaniem narzędzi IT

WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU

Strategia rozwoju Gminy Czchów jest dokumentem przyjętym uchwałą przez Radę Miejską w Czchowie i przekazaną do realizacji przez Burmistrza Czchowa. Nad wdrażaniem założeń strategicznych pieczę sprawuje Burmistrz Czchowa na bazie raportów, sprawozdań, bieżących wniosków składanych przez podmioty zaangażowane we wdrażanie założeń dokumentu. Zgodnie z warunkami ustanowionymi na etapie budowania założeń - do realizacji celów i zakresów tematycznych poza samorządem i jednostkami organizacyjnymi Gminy zachęcani będą mieszkańcy oraz przedsiębiorcy, którzy w sposób naturalny dopełnią charakterystyczny dla strategii partycypacyjnej zamysł budowania i wdrażania strategii w sposób partnerski z korzyścią dla całego obszaru Gminy.

PODSTAWOWE KIERUNKI WDRAŻANIA STRATEGII

- Działania wprowadzające – rozdysponowanie zakresów działań pomiędzy wskazane merytoryczne referaty Urzędu Miejskiego w Czchowie; powołanie przez Burmistrza Czchowa jednostki monitorującej wdrażanie; przeprowadzenie akcji informacyjnej; przygotowanie platformy, zasad współpracy podmiotów zaangażowanych we wdrażanie strategii;
- Identyfikacja konkretnych projektów w ramach wskazanych zakresów tematycznych i ich hierarchizacja w stosunku do najbardziej pilnych potrzeb oraz możliwości realizacji;
- Podejmowanie czynności, zmierzających do zapewnienia środków finansowych w celu realizacji poszczególnych działań;
- Promocja założeń strategicznych Gminy, celów i zakresów tematycznych wśród mieszkańców i podmiotów działających na terenie Gminy;
- Bieżący monitoring wdrażania strategii;
- Okresowa ewaluacja wdrażania;
- Aktualizacja strategii- w razie konieczności, konsultacje społeczne.

PODSTAWOWE INSTRUMENTY WDRAŻANIA STRATEGII

Głównymi dokumentami, w oparciu o które należy wdrażać strategię są:

- Roczne Budżety Gminy, budżety pozostałych jednostek,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa,
- Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Gminny Program rewitalizacji,
- Gminny program współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Gminny program współpracy z przedsiębiorcami,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czchów,
- Program ochrony środowiska dla Gminy Czchów na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023
- Dokumenty o współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, porozumienia komunalne/międzygminne

Inne wymagane prawem dokumenty oraz dokumenty wypracowane w trakcie realizacji.

Wdrażanie strategii oparte zostanie również o dokumenty zewnętrzne.

FINANSOWANIE STRATEGII

W celu zrealizowania celów strategicznych samorząd oraz podmioty realizujące cele operacyjne będą korzystały ze zróżnicowanych środków finansowych:

- Środki własne- budżet własny jednostki samorządu terytorialnego oraz budżety pozostałych jednostek organizacyjnych Gminy, jak również pozostałych podmiotów realizujących założenia strategiczne;
- Środki pochodzących z funduszy krajowych oraz unijnych, w tym:
  Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Mechanizmy Finansowe Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
  Krajowe środki finansowe;
- Dotacje przyznawane przez podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe itp.
- Instrumenty finansowe: pożyczki, kredyty, leasing finansowy.
- Inne dostępne źródła finansowania i wsparcia.

Sformułowanej raz Strategii nie należy traktować, jako zamkniętego dokumentu, który bez względu na zachodzące zmiany obowiązuje przez cały okres wdrażania w niezmienionym kształcie. Sprawne osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian, wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy, ciągłej obserwacji i oceny pozytywnych, i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu Strategii oraz opracowywania i wdrażania działań korygujących odstępstwa od planów. Podczas konstruowania Strategii przeprowadzono konsultacje społeczne za pomocą kwestionariuszy ankiet, spotkań z mieszkańcami Gminy Czchów oraz analizy SWOT, których celem było wypracowanie i konsultacja kierunków rozwoju, celów strategicznych oraz głównych wskaźników. Na bazie powyższych działań przyjęto założenia, które stanowią podstawę do opracowania zasad monitorowania i ewaluacji Strategii.

Podstawą skutecznego wdrażania założeń strategii rozwoju jest bazowanie na informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na obejmowanym przez nią terenie. Inicjując działania mające na celu osiągnięcie wytyczonych w Strategii celów należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji (monitoring). Po zakończonych głównych etapach realizacji założeń strategii koniecznym jest każdorazowe przeprowadzenie ewaluacji.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Strategii są cele strategiczne oraz przypisane im cele operacyjne, a dalej zakresy tematyczne. Istotą prowadzenia monitoringu tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i co nie zostało zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszego postępowania w taki sposób, aby osiągnąć realizację zakładanych celów w przyszłości. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Oba działania realizowane będą zgodnie z zasadami przeprowadzania monitoringu i ewaluacji, na bazie poniższych założeń.

SCHEMAT DZIAŁAŃ MONITORUJĄCYCH WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU

Etap I – Przygotowanie działań monitorujących

1. Przygotowanie wniosków o udostępnienie danych,
2. Wysyłka kwestionariusza ankiety do podmiotów realizujących cele zawarte w Strategii,
3. Przygotowanie struktury baz danych

Etap II – Przeprowadzenie monitoringu

1. Weryfikacja otrzymanych danych wśród komórek urzędu lub jego jednostek organizacyjnych, które nadzorują realizację poszczególnych zadań uwzględnionych w Strategii,
2. Analiza danych i generowanie zestawień

Etap III – Wykorzystanie monitoringu

1. Upublicznienie informacji,
2. Działania korygujące prowadzące do poprawy wdrażania oraz ewentualnie aktualizacji Strategii;

Wyniki z przygotowanych w oparciu o wyżej wskazane zasady corocznych raportów monitorujących powinny stanowić podstawę ewaluacji przyjętych w strategii założeń.

Ewaluacja będąca z założenia obiektywną oceną podsumowującą realizację założeń opierać się będzie o dane zebrane podczas procesu monitoringu oraz dodatkowe informacje.

SCHEMAT DZIAŁAŃ EWALUACYJNYCH STRATEGII ROZWOJU

• **ewaluacja ex-ante** – przeprowadzona w pierwszym etapie wdrażania strategii - analiza przyjętych rozwiązań pod kątem potencjalnej zdolności osiągnięcia efektów i poprawności konstrukcji wszystkich elementów wdrażanej strategii wraz z oszacowaniem rezultatów;

• **ewaluacja mid-term** - przeprowadzana w połowie okresu wdrażania (planowany rok 2020) mająca na celu dalsze ukierunkowanie, ewentualną modyfikację kierunku prac nad realizacją założeń strategicznych lub samych założeń ze względu na zidentyfikowane ewentualne znaczące zmiany warunków społeczno-gospodarczych Gminy;

• **ewaluacja ex-post** - po zakończeniu wdrożenia Strategii.

Źródłem pochodzenia danych do monitoringu oraz ewaluacji stanowiących podstawę zidentyfikowania stopnia realizacji przyjętych w strategii założeń będą w szczególności: Urząd Miejski w Czchowie, pozostałe instytucje zależne, informacje ogólnodostępne oraz informacje od Partnerów lokalnych.

Powołany Zespół ds. monitoringu i ewaluacji będzie odpowiadał za działania związane z prowadzeniem i koordynacją procesu monitoringu i ewaluacji. Zespół będzie złożony z reprezentantów wybranych m. in. spośród: pracowników UM Czchów oraz jednostek podległych. Powołany zespół odpowiada za:

- obsługę administracyjną procesu monitoringu, ewaluacji Strategii Rozwoju;
- przekazywanie Burmistrzowi Czchowa informacji o zaobserwowanych opóźnieniach i nieprawidłowościach w realizacji celów i działań Strategii;
- podawanie do publicznej wiadomości (poprzez zamieszczenie na stronie internetowej urzędu) analizy i raportów powstałych w toku monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii.

Zespół ds. monitoringu i ewaluacji będzie wspierany w swoich działaniach przez wyznaczonych pracowników komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Czchowie. Pracownicy ci:

- biorą czynny udział w procesie monitorowania, ewaluacji strategii rozwoju;
- w porozumieniu z realizatorami zadań wskazanych w strategii rozwoju opracowują zestaw wskaźników monitorując postępy w jej realizacji;
- informują odpowiednie komórki organizacyjne urzędu oraz jednostki organizacyjne i inne podmioty będące realizatorami zadań wskazanych w strategii rozwoju o terminie przekazywania danych o postępie realizacji tychże zadań oraz wartości wskaźników monitoringowych;
- pozyskują, gromadzą i analizują dane w zakresie monitorowania I ewaluacji strategii rozwoju; przygotowują informacje i raporty służące monitorowaniu i ewaluacji postępów realizacji strategii rozwoju;
- analizują i uwzględniają w przygotowanych opracowaniach ewentualne uzasadnione uwagi zgłaszane przez mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli NGO, jednostek organizacyjnych lub innych podmiotów, na które Strategia Rozwoju ma wpływ.

Zespół powinien w corocznie przygotowywanych raportach z efektów realizacji strategii poddawać weryfikacji:

- efektywność wdrażania strategii rozwoju (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe włożone w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów);
- skuteczność (czy realizowane działania przyczyniają się do osiągania wyznaczonych celów);
- adekwatność (czy realizowane działania są adekwatne do potrzeb).

Całościowo za proces ewaluacji i monitoringu odpowiedzialny jest Burmistrz Czchowa, który otrzymuje od Zespołu ds. monitoringu i ewaluacji raport dotyczący przeprowadzonych badań. Raport zawiera informacje dotyczące procesu wdrażania Strategii a następnie przekazywany do analizy w Referacie Infrastruktury Technicznej i Inwestycji UM w Czchowie, kolejno na komisje i sesje Rady Miejskiej w Czchowie. Procedura taka dotyczy zarówno raportów ewaluacyjnych, jak i raportów z monitoringu. Raporty Zespołu ds. monitoringu i ewaluacji dotyczące monitoringu są podstawą do przeprowadzenia ewaluacji z realizacji Strategii Rozwoju. Na ich podstawie ewaluację mogą przeprowadzić również eksperci zewnętrzni wspólnie z Zespołem ds. monitoringu i ewaluacji oraz z udziałem m. in. lokalnej społeczności.

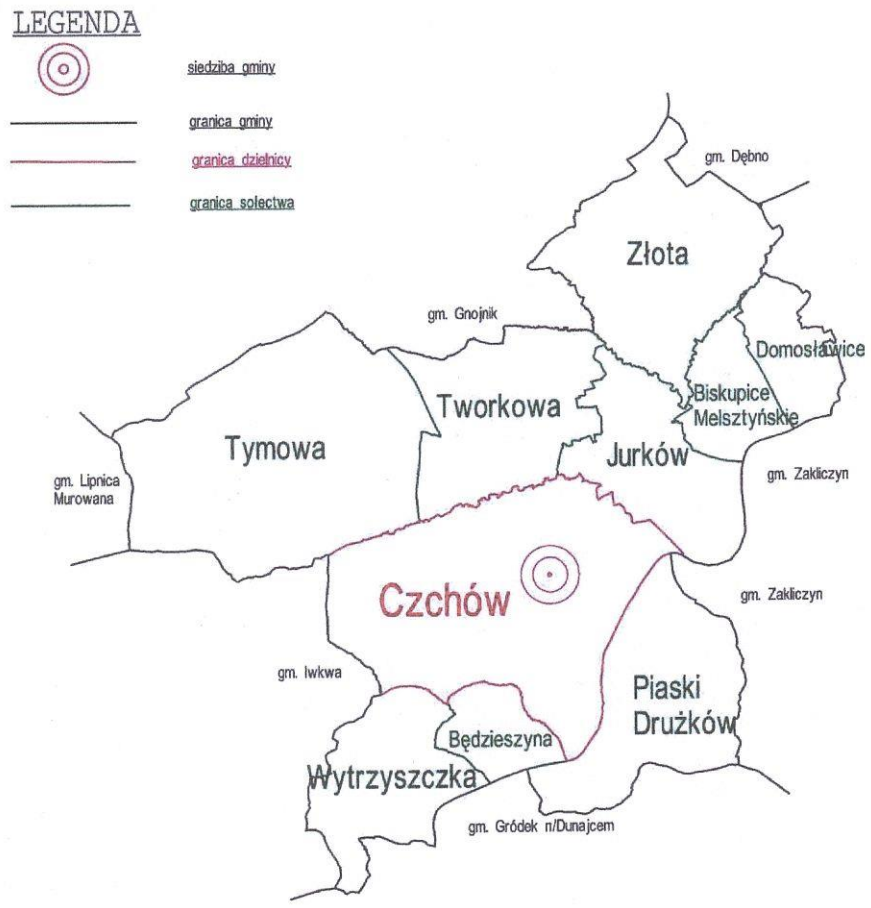
Przewiduje się również możliwość dokonywania dodatkowych działań ewaluacyjnych wynikłych z potrzeb zaobserwowanych podczas przeprowadzania monitoringu.

Raporty ewaluacyjne przyjętych w strategii założeń mogą stanowić punkt wyjścia do aktualizacji strategii po zakończeniu okresu, za jaki został on opracowany, uwzględniającej bieżącą sytuację Gminy Czchów oraz jej nowe potrzeby. Uwagi i wnioski, a następnie rekomendacje są dystrybuowane do poszczególnych podmiotów. Wnioski są publikowane na stronie internetowej Urzędu Miejskiego ze wskazaniem potrzeby nawiązania dyskusji w środowisku na temat procesu wdrażania Strategii.

ZAŁĄCZNIK NR 1 DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY CZCHÓW NA POTRZEBY OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY CZCHÓW NA LATA 2016-2024

CHARAKTERYSTYKA MIASTA I GMINY CZCHÓW

Gmina Czchów to miejsko – wiejska Gmina położona w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie brzeskim, na granicy z powiatem bocheńskim oraz tarnowskim. Od północy Gmina Czchów graniczy z Gminami Dębno i Gnojnik, od wschodu z Gminą Zakliczyn, od zachodu z Gminą Iwkowa i Lipnica Murowana, natomiast od południa z Gminami Gródek nad Dunajcem oraz Łososina Dolna.

źródło: załącznik nr 1 do Statutu Gminy Czchów, Uchwała nr XIV/119/2012 Rady Miejskiej Czchowie z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie Statutu Gminy Czchów

Powierzchnia Gminy wynosi 67 km^2, co stanowi 11,2% powierzchni powiatu brzeskiego. Liczba ludności Gminy na dzień 31.12.2014 r. wynosiła 9 724 osoby.

W skład Gminy wchodzi miasto Czchów (prawa miejskie do roku 1928 oraz ponownie od 2000 roku) oraz 9 sołectw: Będzieszyna, Biskupice Melsztyńskie, Domosławice, Jurków, Piaski-Drużków, Tworkowa, Tymowa, Wytrzyszczka i Złota.

WARUNKI NATURALNE

Klimat

Gmina Czchów, podobnie jak cały obszar Polski leży w strefie klimatu umiarkowanego, przejściowego. Obszar Gminy Czchów znajduje się w regionie Pogórza, w przejściowej strefie klimatycznej pomiędzy górami, a podgórskimi kotlinami.

Roczna suma opadów na terenie Gminy jest dosyć duża, gdyż przekracza 750 mm. Największe opady występują w czerwcu i lipcu. Często posiadają one gwałtowny charakter. Średnia roczna temperatura powietrza na Progu Pogórza, na wysokości 210 – 220 m, waha się około 8,2 - 8,3°C, ale już w obrębie nieckowatych dolin w strefie Progu obniża się do 7,5 °C. Średnie miesięczne temperatury wahają się od -3,2 °C do -4,0 °C w styczniu i od 18,2 do 17,5 °C w lipcu. Liczba dni gorących (t max > 25 °C) wynosi do 39 na Pogórzu i na jego Progu.

Długość trwania termicznego okresu wegetacyjnego obejmuje w partii wierzchowinowej Pogórza około 215 dni. Większość powierzchni mieści się w przedziale 225 do 220 dni czasu trwania okresu wegetacyjnego Długość okresu bezprzymrozkowego licząca na wierzchowinach Pogórza 155 – 160 dni należy do najwyższych w południowej Polsce i wysoko kwalifikuje ten teren do rozwoju funkcji rolniczej. Średnia dobowa temperatura powyżej 10 °C, gdy następuje intensywny rozwój roślin trwa do 165 dni długości tego okresu.

Urozmaicona rzeźba Gminy oraz znaczne niwelacje terenu sprzyjają zróżnicowaniu warunków klimatycznych. Odnosi się to zwłaszcza do warunków termicznych i wilgotnościowych w obrębie Pogórza, gdzie w obniżeniach dolinnych występują częste inwersje temperatur i związane z nimi występowanie zmrozowisk, stagnacji wychłodzonego powietrza, częstych mgieł i wyższej wilgotności powietrza.

Z uwagi na potrzeby rolnictwa i osadnictwa należy stwierdzić, że najkorzystniejsze warunki klimatyczne obserwuje się w obrębie wyniesień terenu, zwłaszcza o ekspozycji południowej, zachodniej i wschodniej. Mniej korzystne warunki klimatu lokalnego występują na stokach północnych o spadkach 9-12% oraz na terasie nadzalewowej Dunajca. Najbardziej niekorzystne warunki klimatyczne występują na terasie zalewowej Dunajca oraz wąskich podgórskich dolinach, gdzie często występuje stagnacja wychłodzonego powietrza, mrozowiska, wysoka wilgotność względna, słabe przewietrzanie.

Gleby

Południowa część powiatu brzeskiego, w tym teren Gminy Czchów, charakteryzuje się występowaniem gleb średnio-urodzajnych. W zależności od położenia oraz od jakości materiału, z którego gleba powstała, ich jakość może być różna. Występują tutaj gleby kompleksu: pszenny górski, zbożowy górski i sporadycznie kompleksu owsiano-ziemniaczany górski. W południowej części Gminy Czchów przeważają utwory lessowate, występujące w typach: pseudobielicowym oraz brunatno kwaśnym, sporadycznie występują wychodnie gleb brunatnych, wykształconych z utworów wietrzeniowych, gliniastych. W dolinach rzek i potoków spotyka się mady średnie i ciężkie. Potencjalnie są to gleby zasobne, jednak ujemną ich cechą jest nadmierna podmokłość.

Gmina Czchów dysponuje lepszymi, niż przeciętne w kraju, warunkami produkcji rolniczej. Średnia wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 76 punktów (wg punktacji Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach), przy średniej krajowej 66,6 punktów. Niezmiernie małą powierzchnię zajmują w przedmiotowej Gminie gleby I i II klasy bonitacyjnej, a więc gleby najlepsze. Stosunkowo niewiele jest tu również gleb najsłabszych bonitacyjnie a więc gleb należących do klasy V i VI. Przeważają natomiast gleby średniej jakości, należące do IV (ponad połowa powierzchni użytków rolnych) oraz III (ponad jedna czwarta) klasy bonitacyjnej.

Wody

Wody powierzchniowe na terenie Gminy Czchów to głównie sieć rzeczna oraz rowy melioracyjne, nieliczne stawy i wyrobiska pożwirowe.

Obszar Gminy odwadniany jest głównie przez rzekę Dunajec, płynącą przez Gminę z południa na północ. Dunajec o całkowitej powierzchni zlewni 5 649 km2 wraz z dopływani odwadnia prawie cały teren Gminy. Na obszarze Gminy występują także licznie potoki, stanowiące dopływy Dunajca jak: Zelina Jurkowska, Zelina Złocka, Zelina Biskupicka, Zelina Czchowska, Tymówka, Potok Czchowski oraz liczne cieki bez nazwy.

Dunajec płynie lekko meandrującym korytem rozdzielając Gminę Czchów na dwie części. Przez Gminę rzeka Dunajec płynie na odcinku ok. 8,8 km, przy czym część tej długości rzeki stanowi zbiornik Czchowski o długości ok. 4 km.

Dunajec jest rzeką górską, o znacznych wahaniach wodostanów i związanych z nimi przepływów, uzależnionych od czynników atmosferycznych, zwykle duże wodostany występują na wiosnę po roztopach oraz po gwałtownych letnich opadach. Obecnie w skutek wybudowania zbiorników wodnych w Czchowie, Rożnowie i Czorsztynie wodostany rzeki uległy znacznemu wyrównaniu, a w skutek eksploatacji żwirów i piasku z koryta, poziom wody obniżył się.

Dopływy Dunajca są ciekami podgórskimi, rozcinającymi własne aluwia lub też podłoże skalne.

Ze zbiorników wód stojących istniejących na terenie omawianej Gminy wymienić należy zbiornik Czchowski oraz lokalnie występujące pojedyncze, niewielkie stawy i oczka wodne.

Małe zbiorniki, tj. stawy i oczka wodne wypełniają najczęściej naturalne zagłębienia terenu i w większości są zaniedbane oraz zanieczyszczone.

Zbiornik Czchowski jest zbiornikiem wyrównawczym dla Zbiornika w Rożnowie. Zlokalizowany jest w środkowym biegu Dunajca (zapora w km. 67,5), na obszarze Pogórza Karpackiego. Zbiornik Czchowski zasilany jest głównie wodami Dunajca, w mniejszym stopniu potoku Łososina. Wymiana wody w zbiorniku dokonuje się szybko, około 100 razy na rok. Podstawowe parametry Zbiornika: powierzchnia zlewni – 5400 km2, powierzchnia zbiornika – 346 ha, długość linii brzegowej – 21 km, pojemność całkowita – 12 mln m3, pojemność użytkowa - 6 mln m3, głębokość maksymalna – 9,5 m.

Z uwagi na rekreacyjny charakter zbiornika nastąpiła wokół niego koncentracja obiektów wypoczynkowych stanowiących podstawową bazę turystyczną dla Gminy Czchów.

W Gminie Czchów zarejestrowano udokumentowane zasoby wód podziemnych: warstwowy Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) nr 436 Istebna-Ciężkowice oraz GZWP nr 435 Dolina Rzeki Dunajec-Zakliczyn.

Według kryteriów, których podstawą jest czas migracji wody z powierzchni terenu do warstwy wodonośnej, wody podziemne na obszarze Gminy Czchów, podobnie jak na obszarze całego krakowskiego regionu wodno-gospodarczego, zostały zakwalifikowane do grupy AB czyli do wód zagrożonych o czasie migracji do 25 lat.

Południowa część Gminy położona na terenie Pogórza charakteryzuje się małą zdolnością zatrzymywania i magazynowania wody przez podłoże fliszowe. Poziomy wodonośne tworzą się w trzeciorzędowych utworach fliszowych oraz w żwirowo-piaskowych osadach rzecznych i pokrywach stokowych.

W utworach fliszowych zwierciadło wody zalega na poziomie od kilku do 20 m pod powierzchnią terenu, a jego wahania dochodzą do kilku metrów. Wydajność studni ujmujących wodę z utworów fliszowych dochodzi do 2 m3 /godz. Wody te charakteryzują się niskim stopniem mineralizacji, zróżnicowaną twardością i odczynem. W okresach suszy woda w większości studni na obszarze Pogórza zanika.

Lasy, obszary chronione

W Gminie Czchów lasy zajmują obszar 1 733 ha. Procentowo stanowi to 27 % ogólnej powierzchni Gminy. W całkowitej powierzchni lasów obszaru Gminy powierzchnia lasów państwowych wynosi 58 ha, lasy stanowiące własność prywatną – 763 ha, natomiast lasy stanowiące własność wspólnoty gruntowej (mienie wiejskie) – 390 ha.

Nadzór nad lasami państwowymi w Gminie pełni Nadleśnictwo Brzesko z siedzibą w Bochni, a częściowo (w sołectwie Piaski-Drużków) Nadleśnictwo Gromnik.

Na terenie Gminy Czchów występują dwie kategorie ochronności lasów- są to lasy glebochronne oraz lasy wodochronne. Również wszystkie lasy na terenie miasta Czchów oraz położone na terenie Gminy w odległości do 10 km od granic administracyjnych miasta Czchów

z mocy ustawy o lasach należą do lasów ochronnych.

Cały teren Gminy Czchów charakteryzuje się szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i objęty jest ochroną krajobrazową. Występuje tu Obszar Chronionego Krajobrazu: Pogórza Wiśnickiego, Pogórza Ciężkowickiego oraz Ciężkowicko- Rożnowskiego Parku Krajobrazowego. Dużą malowniczością odznacza się dolina Dunajca w otoczeniu wzgórz porośniętych lasami będącymi pozostałością Puszczy Karpackiej. Występują tu prawie wszystkie typowe dla Pogórza Karpackiego zbiorowiska leśne z dobrze zachowanym naturalnym układem przestrzennym. Na charakteryzowanym terenie znajduje się rezerwat przyrody „Bukowiec", który ma na celu ochronę naturalnego fragmentu buczyny karpackiej. Ponadto na etapie projektowania są dwa kolejne rezerwaty – „Głowaczka" w Piaskach Drużkowie oraz „Wielka Góra" w Złotej.

Na terenie Gminy Czchów ochroną objętych zostało 9 pomników przyrody – grupa drzew w parku podworskim w Biskupicach Melsztyńskich oraz 8 pojedynczych okazów dębów szypułkowych, jesionów, lip, zlokalizowanych w różnych miejscach na terenie całej Gminy.

Na obszarze Gminy Czchów funkcjonuje obszar chroniony wg systemu Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: Obszar „Dolny Dunajec", kod obszaru: PLH120085 (OSO - specjalny obszar ochrony siedlisk-Dyrektywa Siedliskowa)

Surowce naturalne

Na całym obszarze Gminy Czchów występują nieliczne nagromadzenia surowców mineralnych w postaci surowców ilastych, surowców okruchowych i surowców skalnych. W części tych miejsc prowadzone były szczegółowe prace badawcze zmierzające do określenia parametrów jakościowych oraz geologiczno-górniczych warunków wydobycia, a przede wszystkim ilości występującej kopaliny. Prace zakończone zostały udokumentowaniem złóż żwiru (zasoby geologiczne C1, ok. 5281,759 tys. ton), który eksploatowany był w trzech obszarach górniczych – „Czchów-Zakole", „Czchów-Zakole I" oraz „Kamieniec", zlokalizowanych w miejscowości Jurków.

Na terenie Gminy Czchów, w rejonie południowej granicy wsi Wytrzyszczka znajdują się piaskowce istebniańskie grubo i różnoziarniste. W rejonie południowo wschodniej granicy wsi Będzieszyna oraz w rejonie krawędzi doliny Dunajca, we wsi Piaski-Drużków występują piaskowce igockie, godulskie oraz istebniańskie. Dawniej piaskowiec był wykorzystywany do budownictwa lokalnego, budownictwa wodnego - przy regulacji rzeki Dunajec.

Na terenie Gminy Czchów nie występują złoża gazu ziemnego.

Odnawialne źródła energii

Na obszarze Gminy Czchów brak jest w obecnej chwili instalacji z zakresu odnawialnych źródeł energii (OZE). Przy planowaniu i realizacji tego typu instalacji, należy mieć na uwadze ewentualne ograniczenia wynikające z włączenia znacznej części obszaru gminy do Obszarów

Chronionego Krajobrazowego oraz sieci Natura 2000.

SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Komunikacja na terenie Gminy Czchów odbywa się w zasadzie w całości za pośrednictwem transportu drogowego, gdyż Gmina nie posiada komunikacji kolejowej (najbliższa stacja PKP znajduje się w Brzesku). Podstawowym środkiem transportu publicznego są linie autobusowe państwowe oraz prywatne, świadczące usługi na trasach: Kraków – Nowy Sącz, Kraków – Krynica, Kraków – Gorlice, Kraków – Muszyna, Kraków – Wytrzyszczka, Kraków – Grodek n/Dunajcem, Tarnów – Iwkowa (przez Czchów), Nowy Sącz – Tymowa (przez Czchów). Gmina nie posiada własnej (Gminnej) komunikacji zbiorowej. Linie prywatne obsługują mieszkańców na trasach z Brzeska i Nowego Sącza na obszar Gminy w obydwie strony. Połączenia komunikacji publicznej w Gminie są zróżnicowanie. Najlepsze powiązania komunikacyjne posiadają miejscowości położone przy drodze krajowej nr 75. Najlepiej rozwinięte są połączenia z Brzeskiem.

Znaczącą rolę dla obsługi transportowej Gminy w podróżach na krótkie odległości (dojazd do pracy/szkoły, usług, pól itp.) odgrywa nasilający się w ostatnich latach ruch rowerowy.

Elementami składowymi systemu drogowego Gminy Czchów są:

- droga krajowa:

  – nr 75 Brzesko – Czchów – Nowy Sącz – Krynica;

- drogi wojewódzkie:

  – nr 980 Jurków – Charzewice – Zakliczyn, – Gromnik – Biecz

  – nr 966 Wieliczka – Gdów – Muchówka – Tymowa;

- drogi powiatowe:

  – nr 1439K (43 – 151) Gnojnik – Złota,

  – nr 1440K (43 – 152) Biesiadki – Złota (Biesiadki przez wieś),

  – nr 1441K (43 – 153) Żerków – Biskupice Melsztyńskie (Złota przez wieś),

  – nr 1410K (43 – 154) Iwkowa – Czchów, Zdonia,

  – nr 1448K (43 – 111) Tymowa – Łososina Dolna,

  – nr 1449K (43 – 179) Wytrzyszczka – Tropie – Grodek nad Dunajcem;

- drogi Gminne – lokalne i dojazdowe (w tym drogi posiadające status publicznych, jednak nie ujęte w żadnych oficjalnych statystykach.)

Łączna długość dróg Gminnych wynosi ok. 123 km, gęstość sieci drogowej – 187 km/ 100 km^2, gęstość sieci drogowej utwardzonej – 113 km/100 km^2.

MIESZKALNICTWO

Na terenie Gminy Czchów nie występuje typowe budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne. Zasoby mieszkaniowe obejmują budownictwo indywidualne, a ich wartość z roku na rok wzrasta. W latach 2010-2014 wydano na obszarze Gminy ok. 160 pozwoleń na budowę, co oznacza ok. 30-40 pozwoleń wydanych w skali roku (bez infrastruktury technicznej i komunikacyjnej). W 2012 roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Gminie Czchów na jedną osobę wyniosła 93,3 m^2, a w 2013 roku 93,7 m^2. Standard nowych mieszkań można uznać, jako dobry.

SIEĆ WODOCIĄGOWA, KANALIZACYJNA, GAZOWA

Zaopatrzenie w wodę obszaru Gminy Czchów odbywa się poprzez pobór wód podziemnych z ujęcia zlokalizowanego na lewobrzeżnej terasie rzeki Dunajec w miejscowości Czchów. Pobór wody odbywa się z ujęcia składającego się z sześciu studni. Ujęcie wody eksploatowane jest przez Gminę Czchów. Na terenie Gminy istnieją również indywidualne ujęcia wody (studnie kopane). Gęstość sieci wodociągowej jest duża, a łączna jej długość wynosi 147,9 km. W sieć wodociągową wyposażone są wszystkie miejscowości Gminy. W 2014 r. z instalacji wodociągowej korzystało 81,76% ludności Gminy.

Zasoby eksploatacyjne studni wchodzących w skład Gminnego ujęcia wód podziemnych w Czchowie umożliwiają zaopatrzenie w wodę zarówno mieszkańców Gminy Czchów, jak również przygranicznych Gmin: Gnojnik, Iwkowa i Dębno.

W zakresie możliwości zaopatrzenia w wodę nie ma na obszarze Gminy ograniczeń dla intensyfikacji inwestycji budowlanych – ze względu na zrealizowane i realizowane obecnie powiązania z wewnętrznymi źródłami zaopatrzenia w wodę o dobrej jakości.

Podobnie jak szereg innych Gmin regionu, Gmina Czchów nie posiada w pełni uregulowanego systemu gospodarki ściekowej. W 2014 r. z infrastruktury kanalizacyjnej korzystało 30,30% mieszkańców (w powiecie brzeskim – 31,9%). Gęstość sieci kanalizacyjnej wynosi 22,7 kmb/100 km^2, czyli mniej niż średnia dla woj. małopolskiego (31,1 kmb/100 km^2), lecz więcej niż średnia dla kraju (17,8 kmb/100 km^2). Nieskanalizowana część mieszkańców Gminy gromadzi ścieki w bezodpływowych zbiornikach wybieralnych, które są okresowo opróżniane.

Gmina Czchów jest wyposażona w sieć gazową średniego ciśnienia oraz sieć rozdzielczą. Gazociągi zasilane są ze stacji redukcyjno-pomiarowej w Tymowej, która zasila Gminę Czchów oraz część Gmin – Iwkowa i Dębno. Stacja w Tymowej zasilana jest z miejscowości Gnojnik (gm. Gnojnik) za pomocą sieci wysokiego ciśnienia, stanowiącej odgałęzienie magistrali gazu wysokoprężnego relacji Tarnów – Skawina. Z sieci gazowej korzysta 67,9% mieszkańców (w powiecie brzeskim - 74,5%). Istnieją potencjalne możliwości pokrycia bilansowych potrzeb

wszystkich odbiorców na obszarze Gminy, jak również znaczne rezerwy dla obsługi inwestycji o znacznych potrzebach w zakresie zaopatrzenia w gaz. Stan techniczny sieci gazowych jest dobry, gdyż na początku lat dziewięćdziesiątych przeprowadzono od podstaw gazyfikację Gminy.

SIEĆ ENERGETYCZNA I CIEPŁOWNICZA

Energia elektryczna dostarczana jest do Gminy Czchów magistralną linią przesyłową od stacji węzłowej Klikowa poprzez Główny Punkt Zasilania GPZ Olszyny (gm. Zakliczyn). Generalnie zasilanie odbywa się z elektrowni w Skawinie. Energia z GPZ rozprowadzana poprzez dobrze rozwiniętą sieć średniego napięcia, zasilającą sieć 81 stacji transformatorowych, które zaspokajają aktualne zapotrzebowanie Gminy na energię elektryczną.

Sieć rozdzielczą zaopatrującą indywidualnych odbiorców z terenu Gminy Czchów tworzą linie niskiego napięcia napowietrzne i kablowe. Łączna długość linii NN na obszarze Gminy wynosi 209,74 km, natomiast oświetlenie uliczne stanowią sieci o długości 28,05 km. W Gminie Czchów znajduje się obecnie 3121 przyłączy napowietrznych i kablowych o długości 60,75 km. Za pośrednictwem sieci elektroenergetycznych w Gminie zasilanych jest ok. 3,4 tysiąca odbiorców. System elektroenergetyczny na obszarze Gminy Czchów dysponuje znacznymi rezerwami mocy. Przyjmuje się, że energia elektryczna dostarczona będzie wszystkim potencjalnym odbiorcom, zapewniając pełne pokrycie potrzeb w zakresie zużycia energii elektrycznej.

Na terenie Gminy Czchów nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa oraz inne podmioty publiczne w Gminie korzystają z własnych źródeł zaopatrzenia w ciepło. Są to z reguły kotłownie i piece w większości opalane paliwem stałym (drzewem, węglem), a jedynie w części innym opałem.

GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie Gminy Czchów gospodarka odpadami unormowana jest m. in. ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach oraz „Regulaminem utrzymania czystości i porządku w Gminie Czchów”. Obowiązek gromadzenia odpadów komunalnych w odpowiednich urządzeniach służących do zbierania odpadów komunalnych, systematyczne ich usuwanie oraz przechowywanie dokumentów stwierdzających korzystanie z usług w tym zakresie wynika z obowiązujących przepisów prawnych. W ramach dokonanej weryfikacji stwierdzono, że na obszarze Gminy Czchów nie istnieją możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Jedynym możliwym rozwiązaniem było wykorzystanie dostępnych instalacji zewnętrznych.

Gmina Czchów obligatoryjnie objęła systemem odbierania odpadów komunalnych:

1) właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy;

2) właścicieli nieruchomości, na których częściowo zamieszkują mieszkańcy, a w części niezamieszkałej powstają odpady komunalne w wyniku prowadzonej tam działalności,

a) opłaty te dotyczą tylko części zamieszkałej,

b) dla pozostałej części, zgodnie z obowiązującymi przepisami, właściciele nieruchomości zobowiązani są do indywidualnego sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi, udokumentowanego w formie indywidualnie zawartej umowy na odbiór odpadów komunalnych z podmiotem uprawnionym oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi.

3) właścicieli nieruchomości, na których powstają odpady komunalne nieregularnie w związku z tym, że budynki wykorzystywane są na cele rekreacyjne - czasowy pobyt osób niebędących mieszkańcami Gminy.

Gmina Czchów nie objęła systemem odbierania odpadów komunalnych nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne w wyniku prowadzonej tam działalności, zgodnie z obowiązującymi przepisami, właściciele nieruchomości zobowiązani są do indywidualnego sposobu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Głównym źródłem powstawania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty użyteczności publicznej.

W oparciu o wskaźniki wytwarzania odpadów - zgodne z krajowym i wojewódzkim planem gospodarki odpadami - oszacowano ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie Gminy Czchów w 2015 r. na poziomie ok. 2 791,7 Mg, (z tego 1 438,3 Mg stanowiły odpady ulegające biodegradacji). Natomiast faktyczna ilość odpadów komunalnych odebranych/zebranych z terenu Gminy Czchów w latach 2012-2015 wyniosła odpowiednio:

- 401,8 Mg w 2012 r. - z tego selektywnie zebrano - 77,5 Mg (ok. 19,3 % ogólnej ilości),
- 589,2 Mg w 2013 r. - z tego selektywnie zebrano - 184,1 Mg (ok. 31,2 %),
- 841,6 Mg w 2014 r. - z tego selektywnie zebrano - 278,7 Mg (ok. 33,1 %),
- 898,9 Mg w 2015 r. - z tego selektywnie zebrano - 313,1 Mg (ok. 34,8 %).

W strukturze odpadów wytwarzanych przez podmioty gospodarcze na obszarze Gminy Czchów dominują odpady z sektora rolno-spożywczego (rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności). Powstające w obiektach przemysłowych odpady są z reguły zbierane selektywnie, w zależności od dalszego postępowania z nimi.

W grupie odpadów przemysłowych znajdują się w niewielkim procencie odpady niebezpieczne (odpady z działalności medycznej, przepracowane oleje smarowe, płyny eksploatacyjne, rozpuszczalniki organiczne, odpady z separatorów substancji ropopochodnych, zanieczyszczone czyściwo i sorbenty, akumulatory). Przeważającą część stanowią odpady z procesów oczyszczania ścieków, usług remontowo-naprawczych pojazdów samochodowych i sprzętu, usług medycznych oraz prac remontowo-budowlanych.

Odpady przemysłowe wytwarzane na obszarze Gminy są gospodarczo wykorzystywane we własnym zakresie lub przekazywane do unieszkodliwiania lub wykorzystania uprawnionym podmiotom. Nie przewiduje się lokalizacji instalacji do unieszkodliwiania odpadów przemysłowych na obszarze Gminy Czchów z uwagi na duży udział powierzchni Gminy w systemie ochrony przyrodniczo-krajobrazowej.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 250) - Gmina Czchów była zobowiązana do wprowadzenia od 1 lipca 2013 r. nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Celem realizacji zapisów wspomnianej ustawy, Rada Miejska w Czchowie podjęła stosowne uchwały w przedmiotowym zakresie.

Obecnie mieszkańcy płacą Gminie opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi tzw. podatek śmieciowy, natomiast Gmina gospodaruje środkami z pobieranych od mieszkańców opłat za odpady, egzekwując jednocześnie od wybranych w drodze przetargu firm odpowiednią jakość usług.

ZATRUDNIENIE

W województwie małopolskim, pomimo dość niskiej stopy bezrobocia (8,9% w 2015 r.), występuje - tak jak i w innych województwach – bezrobocie ukryte, które dotyczy głównie terenów wiejskich oraz obszarów o słabym stopniu urbanizacji. Ponad połowa (53,8%) bezrobotnych Małopolski to mieszkańcy wsi. Wysoka stopa bezrobocia występuje na peryferiach regionu, szczególnie w Małopolsce wschodniej i południowo-wschodniej. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu brzeskiego wynosiła w 2015 roku 10,5%, czyli niewiele więcej niż dla Polski (9,8%), jednak znacznie przewyższała wskaźnik dla województwa małopolskiego.

Tabela nr 1: *Struktura ludności Gminy Czchów wg kategorii społeczno-ekonomicznych*

Gmina Czchów – ogółem	**9724**
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2152
Liczba osób w wieku produkcyjnym	6079
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1493

Dane: opracowanie własne na podstawie GUS (Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015)

W Gminie Czchów bezrobocie utrzymuje się na względnie stałym poziomie. W kategorii bezrobotnych przeważają kobiety. W ostatnich latach ich udział w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy wynosi ponad 55%.

Tabela nr 2: *Liczba osób bezrobotnych w podziale na lata*

Gmina Czchów-bezrobotni	**XII. 2012**	**XII. 2013**	**XII. 2014**	**XII. 2015**
bezrobotni ogółem	341 (100%)	348 (100%)	372 (100%)	351 (100%)
w tym kobiety	193 (56,6%)	179 (51,4%)	209 (56,2%)	194 (55,3%)
w tym mężczyźni	148 (43,4%)	169 (48,6%)	163 (43,8%)	157 (44,7%)
osoby z prawem do zasiłku	46	34	44	40

Dane: opracowanie własne na podstawie www.pup-brzesko.pl (struktura bezrobocia)

Bezrobotnymi w Gminie są najczęściej osoby młode – przed 34 rokiem życia. Wynika to z sytuacji na rynku pracy – osoby te nie mają wiele doświadczenia oraz krótki staż pracy. Najmniej zagrożona bezrobociem jest grupa osób w wieku 60 lat i więcej.

Tabela nr 3: *Liczba osób bezrobotnych w przedziałach wiekowych w podziale na lata*

Bezrobotni wg wieku	**XII. 2013**	**XII. 2014**	**XII. 2015**
18-24	122	105	97
25-34	105	102	100
35-44	62	73	55
45-54	33	45	46
55-59	16	33	32
60 i więcej	10	14	13

Dane: opracowanie własne na podstawie www.pup-brzesko.pl (struktura bezrobocia)

Najwięcej bezrobotnych w Gminie jest wśród osób o wykształceniu zasadniczym zawodowym. Dość liczna jest także grupa bezrobotnych osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Natomiast najmniejsze bezrobocie rejestrowane występuje wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

Tabela nr 4: *Wykształcenie osób bezrobotnych w podziale na lata*

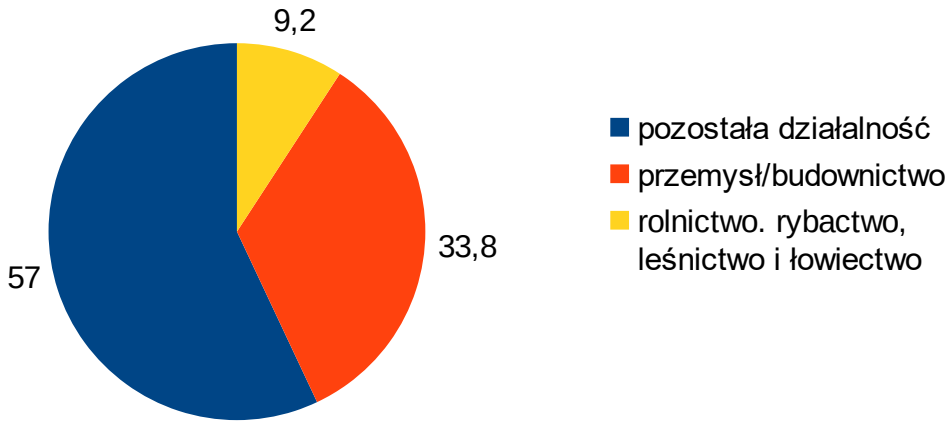
Bezrobotni wg wykształcenia	**XII. 2013**	**XII. 2014**	**XII. 2015**
Wyższe	39	47	51
policealne i średnie zawodowe	103	100	94
średnie ogólnokształcące	42	40	37
zasadnicze zawodowe	120	130	120
gimnazjalne i poniżej	44	55	49

Dane: opracowanie własne na podstawie www.pup-brzesko.pl (struktura bezrobocia)

Wg danych GUS dla Gminy Czchów w 2014 roku zarejestrowane były 724 podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON, co daje wskaźnik 1191 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. W porównaniu do lat poprzednich odnotowano znaczny wzrost: 2013 – 1171 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym; 2012 - 1111 podmiotów.

W ramach wszystkich przedsiębiorstw 57% wykonuje pozostałą działalność gospodarczą, 33,8% działa w ramach przemysłu i budownictwa, a 9,2% to rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Wykres nr 1: *Przedsiębiorstwa z terenu Gminy – podział wg sektorów, 2014 r. (źródło: GUS, Statystyczne Vademecum Samorządowca 2015).*

Lokalny rynek zatrudnienia w Gminie Czchów opiera się przede wszystkim na małych i średnich firmach. Dominuje zatrudnienie w usługach, niewielkich przedsiębiorstwach, wiele osób decyduje się również na prowadzenie samodzielnej działalności gospodarczej. Duże znaczenie dla Gminnej gospodarki ma rolnictwo, jednak duże rozdrobnienie gospodarstw i ich niska dochodowość nie daje szans na tworzenie miejsc pracy najemnej, ale stanowi jedyne źródło utrzymania.

Tabela nr 5: *Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki*

Kategoria	jedn. miary	Wartość wskaźnika			
		2011	2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	592	598	636	428
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	55	58	75	59
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jedn. gosp.	53	46	30	37
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	8,3	8,2	8,8	b.d.
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jedn. gosp.	12	15	15	b.d.
podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	89	93	120	b.d.
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jedn. gosp.	95,6	96	101,7	b.d.

Źródło: www.stat.gov.pl

Gmina Czchów, jak i cały pas Pogórza w obszarze Małopolski – posiada korzystniejsze, niż reszta kraju, przeciętne warunki dla produkcji rolniczej. Gorsze – pod względem przydatności dla rolnictwa są warunki wynikające z charakteru rzeźby terenu, natomiast lepsze – wskaźniki przydatności rolniczej i warunki wodne. Średnia jakość gleb jest wyższa od przeciętnej krajowej i nieco wyższa od przeciętnej wojewódzkiej.

Powierzchnia Gruntów gminy Czchów wynosi łącznie 6643 ha. Pod względem wielkości gruntów można zaobserwować dość duże zróżnicowanie poszczególnych miejscowości: od największego Czchowa - 1408,35 ha, do najmniejszych Biskupic Melsztyńskich - 269,46 ha.

Użytki rolne zajmują powierzchnię 4178 ha, co stanowi 63% powierzchni ogólnej. Lasy, grunty leśne i zadrzewione to 1883 ha, tj. 28,4%. Natomiast pozostałe 8,5 % to grunty pod wodami, tereny zabudowane i nieużytki.

Tabela nr 6: *Użytkowanie gruntów w Gminie Czchów (ha)*

Gmina Czchów	Powierzchnia ogółem	Użytki rolne (2014 r.)				Lasy, grunty leśne i zadrzewione	Grunty pod wodami	Grunty pozostałe: tereny zabudowane, drogi, nieużytki
		razem	grunty orne	sady	łąki i pastwiska			
ha	6642,66	4178	3044	191	689	1883	220	335
%	100,00	63,00	45,82	2,88	10,37	28,40	3,40	5,10

Źródło: dane GUGIK 2014r.

Liczba gospodarstw rolnych w Gminie wynosi 1309. 93% czchowskich gospodarstw znajduje się w przedziale obszarowym od 1-5 ha. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w tym przedziale wynosi 2,32 ha użytków rolnych. Gospodarstwa o powierzchni 10 i więcej hektarów stanowią zaledwie 0,9%. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego w Gminie, z wyłączeniem działek, wynosi 2,66 ha użytków rolnych. Dla porównania średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w powiecie brzeskim to 2,72 ha.

W ramach struktury procentowej użytków rolnych Gminy grunty orne stanowią 76,6%, sady 8,3% oraz łąki i pastwiska 15,1%. W porównywanym powiecie brzeskim struktura użytków rolnych jest znacznie korzystniejsza dla użytków zielnych, których udział stanowi 31,1%, podobnie jak dla województwa małopolskiego.

Znaczna ilość gospodarstw na obszarze Gminy nie posiada charakteru towarowego, ale służy

samozaopatrzeniu rolników i ich rodzin. Struktura użytkowania ziemi w Gminie wykazuje przewagę zbóż, ziemniaków i roślin pastewnych. Najwięcej gospodarstw w Gminie, bo 65,2% uprawia ziemniaki. Zboża występują w 59,2% gospodarstw, warzywa gruntowe w 14,7% gospodarstw.

Wg danych Powszechnego Spisu rolnego z 2010 roku w gminie Czchów odsetek gruntów pod sadami jest większy niż przeciętnie w powiecie. Porównanie do struktury gmin powiatu brzeskiego prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 7: *Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych powiatu brzeskiego*

Jednostka terytorialna	**Użytki rolne**			
	Razem	**w tym**		
		Pod zasiewami (w tym ogródki przydomowe)	**Sady**	**Użytki zielone (łąki i pastwiska)**
	w % powierzchni ogólnej			
Gmina miejsko-wiejska Brzesko	77,2	25,6	1,0	35,2
Gmina miejsko-wiejska Czchów	77,7	35,8	3,2	32,0
Gmina wiejska Borzęcin	79,8	43,2	0,4	21,9
Gmina wiejska Dębno	77,2	31,5	6,5	25,2
Gmina wiejska Gnojnik	77,2	30,6	1,6	30,8
Gmina wiejska Iwkowa	68,7	23,9	3,1	38,5
Gmina miejska Szczurowa	90,2	46,5	0,2	37,5
Powiat brzeski	79,7	35,4	2,1	31,7

Źródło: dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010 r.

Wśród gatunków drzew owocowych dominują jabłonie, następnie śliwy, grusze i czereśnie. Krzewy owocowe i plantacje jagodowe zajmują ok. 1/4 powierzchni sadów – dominuje uprawa malin. Stosunkowo korzystne warunki naturalne oraz duże zasoby siły roboczej stanowią sprzyjające przesłanki rozwoju intensywnej i pracochłonnej produkcji roślinnej, obejmującej m. in. uprawę warzyw gruntowych, warzyw pod osłonami (tunele foliowe i szklarnie), sadów towarowych i plantacji owoców miękkich.

Duże rozdrobnienie gospodarstw oraz przeludnienie agrarne, wpływające na poziom i opłacalność indywidulanej produkcji rolnej - te zjawiska są główną przyczyną niskiej stopy życiowej ludności.

Najbardziej optymalnym kierunkiem strategicznym dla rozwoju rolnictwa na obszarze Gminy Czchów, jest powiększanie gospodarstw rolnych. Możliwa jest intensyfikacja rolnictwa na najlepszych glebach, przekształcenie struktury upraw, w tym np.: znaczne powiększenie powierzchni upraw warzyw gruntowych i pod osłonami, zwiększanie powierzchni sadów i plantacji krzewów jagodowych.

Potencjał istniejących gospodarstw może stanowić bazę dla rozwoju pozarolniczych i okołorolniczych działalności gospodarczych, takich jak agroturystyka i turystyka wiejska, drobna wytwórczość oraz usługi. Tej sytuacji sprzyjać będzie rozwój nowych kierunków gospodarczych: rekreacji – opartej na zasobach naturalnych oraz stref aktywności gospodarczej o profilu produkcyjno- usługowym z wykorzystaniem rolnictwa.

Szans w rozwoju rolnictwa należy upatrywać w możliwościach pozyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, w tym np. w zakresie upraw ekologicznych, produktów tradycyjnych, a także w tworzeniu inkubatorów przetwórstwa lokalnego, spółek pracowniczych wśród rolników.

Bogate dziedzictwo przyrodnicze, historyczno-kulturowe oraz ciekawa oferta sportowo-rekreacyjna wpływa na atrakcyjność turystyczną Gminy Czchów, stwarzając niepowtarzalne warunki rozwoju obszaru w oparciu o tę gałąź gospodarki.

WALORY KRAJOBRAZOWE

Gmina Czchów posiada warunki sprzyjające rozwojowi funkcji rekreacyjno-turystycznej w szczególności do rozwoju rekreacji nadwodnej w dolinie Dunajca oraz turystyki pieszej, rowerowej i traperskiej w oparciu o cenne przyrodniczo tereny zielone.

Przeważająca część powierzchni Gminy zawiera się w 2 obszarach chronionego krajobrazu – Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego (obejmuje prawie całe terytorium Gminy - bez doliny Dunajca oraz wsi Piaski-Drużków) oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego (na terenie Gminy obejmuje dolinę Dunajca). Ponadto wieś Piaski-Drużków – objęta jest ochroną w ramach Ciężkowicko - Rożnowskiego Parku Krajobrazowego.

Na obszarze Gminy Czchów funkcjonuje obszar chroniony wg systemu Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: Obszar "Dolny Dunajec”, kod obszaru: PLH120085 (OSO - specjalny obszar ochrony siedlisk-Dyrektywa Siedliskowa)

Ustanowiono także strefy chronione w ramach rezerwatów przyrody - istnieje rezerwat leśno–florystyczny „Bukowiec”, a na etapie projektowania są dwa kolejne – „Głowaczka” w Piaskach Drużkowie oraz "Wielka Góra" w Złotej.

Ponadto na terenie Gminy Czchów ochroną objętych zostało 9 pomników przyrody – grupa drzew w parku podworskim w Biskupicach Melsztyńskich oraz 8 pojedynczych okazów dębów szypułkowych, jesionów, lip na terenie całej Gminy.

DZIEDZICTWO HISTORYCZNE

Czchów jest jedną z najstarszych miejscowości Małopolski. Najnowsze badania archeologiczne prowadzone na wzgórzu zwanym „Grodzisko" wykazały istnienie osady zamieszkiwanej przez ludność epoki brązu. Parafia Czchów powstała w XII w.- pierwsza historyczna wzmianka dotyczy roku 1215. Czchów w źródłach średniowiecznych występuje pod nazwą Alba Ecclesia i Weyskirche. Czchów otrzymał prawa miejskie przed rokiem 1333. W 1355 r. król Kazimierz Wielki na prośbę mieszkańców nadał miastu, w miejsce obowiązującego dotąd prawa średzkiego, prawo magdeburskie. Rozwojowi miasta sprzyjało położenie na ważnym szlaku handlowym z Węgier do Krakowa. Istniała tu komora celna. O rozwój miasta troszczyli się królowie. W 1433 r. Władysław Jagiełło nadał miastu przywilej odbywania jarmarku 1 sierpnia, a Kazimierz Jagiellończyk w 1489 r. ustanowił drugi jarmark w dniu 21 października. Zygmunt August zaś w 1510 r. zezwolił na wolny targ mięsem. W średniowiecznym Czchowie mieszkali rzemieślnicy różnych specjalności. Już w XIV w. zorganizowani byli w bractwa cechowe. Ważną rolę odgrywało tu rolnictwo. Z końcem XIV w. Czchów był siedzibą sądu ziemskiego i stolicą powiatu. Istniała szkoła parafialna i szpital. Od roku 1545 w Czchowie funkcjonował wodociąg zbudowany przez Tomasza Żupnika z Bochni. Konstrukcja przetrwała aż do lat 80. XX w. Na rynku stał ratusz miejski, kramy, waga, postrzygalnia oraz kościół parafialny. Czchów niszczyły liczne pożary, epidemie, powodzie, a rozwój Zakliczyna przyczynił się do upadku gospodarczego miasta w drugiej połowie XVI w. W latach 1652-53 pomór zdziesiątkował ludność Czchowa, a wojska szwedzkie i węgierskie (1655-57) niszczyły miasto. Zmiany przyniosło dopiero panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego. Od roku 1765 zaczął znowu funkcjonować w Czchowie Sąd ziemski dla powiatów sądeckiego i czchowskiego. W 1772 r. w wyniki I rozbioru Polski południową Małopolskę, a wraz z nią Czchów, włączono do Austrii. Czchów pod panowaniem austriackim nie miał możliwości rozwoju, ominęła go kolej żelazna, pozostał osadą rolniczą. W 1867 r. zlikwidowany został powiat czchowski, a w roku 1928 Czchów utracił prawa miejskie. Ponownie je odzyskał dopiero w roku 2000.

Tak długa i bogata historia Gminy zaowocowała wieloma zabytkami, wpisanymi zarówno do rejestru, jak i ewidencji zabytków (blisko 50 obiektów). Ponadto na terenie Gminy Czchów istnieją liczne stanowiska archeologiczne. Łącznie we wszystkich miejscowościach Gminy zarejestrowanych jest 173 kart ewidencyjnych stanowisk archeologicznych, sięgających od okresu neolitu, epoki kamiennej, epoki brązu do czasów późnego średniowiecza.

Tabela nr 8: W*ykaz obiektów z terenu Gminy Czchów, wpisanych do rejestru zabytków*

Obiekt	adres/ nr działki	rok/wiek	nr rejestracji/ data
Czchów			
Układ urbanistyczny Rynek i okolice			A-95, 6.07.1976
Grodzisko przy Zamku	działka 604/1	XII	A-12, 12.12.1957
Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP	Rynek 1, działka nr 594	1346	A-9, 4.04.1968
Dzwonnica przy kościele p.w. Narodzenia NMP, otoczenie	Rynek 1, działka nr 595/2	1930	A-9, 4.04.1968
Ruiny zamku (baszta) Zamek	działka 604/1	XIV	A-27, 28.08.1930
rzymsko-katolicki cmentarz z kwaterą wojenną nr 297 z okresu I wojny światowej, 0,3 ha	ul. Cmentarna działka nr 159	XIX	A-1390/M 21.01.2014
Biskupice Melsztyńskie			
Dwór (zespół dworski)	Biskupice Melsztyńskie 1, działka nr 150	pocz. XIX	A-151 10.03.1978
Park (zespół dworski)	Biskupice Melsztyńskie 1, działka nr 150	pocz. XIX	A-151 10.03.1978
Domosławice			
Kościół parafialny pw. Nawiedzenia Św. Maryi Panny	Domosławice działka nr 168	1789	A-271 14.12.1961
Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki 0,63 ha z kwaterą wojenną nr 291 z okresu I wojny światowej	Domosławice działka nr 173	I poł. XIX	A-1391/M 20.01.2014
Jurków			
Kościół pomocniczy p.w. Przemienienia Pańskiego	Jurków	XVIII	A-329 14.02.1990

Tymowa			
Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja Bpa	Tymowa, działka nr 382	1767	A-164 25.08.1978
Miejsce pocmentarne 0,25 ha przy kościele parafialnym p.w. św. Mikołaja Bpa	Tymowa, działka nr 382	1277	A-164 25.08.1978
Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki 0,6 ha z kwaterą wojenną nr 298 z okresu I wojny światowej	Tymowa działka nr 388	pocz. XIX	A-1389/M 21.01.2014
Wytrzyszczka			
Ruiny zamku Tropsztyn	Wytrzyszczka, działka nr 482	XIV	A-128 18.08.1977
Złota			
Kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła, dzwonnica	Złota, działka nr 745/1	1679	A-171 1.03.1979

Uwarunkowania przyrodnicze oraz krajobrazowe Gminy Czchów umożliwiają opracowanie atrakcyjnej oferty turystycznej, stanowiącej odpowiedź na rosnące zainteresowanie aktywnym wypoczynkiem. Od kilku lat obserwuje się wzrost popularności turystyki rowerowej i pieszej, opartej na bliskim kontakcie z naturą - lasem, górami, wodą.

Mieszkańcy i turyści odwiedzający Gminę Czchów mają do dyspozycji wytyczone i opisane 3 trasy rowerowe o łącznej długości ok. 50 km:

- Tymów- Jurków – Czchów o długości 18 km,
- Wytrzyszczka - Będzieszyna – Czchów o długość 18,4 km,
- Piaski-Drużków – Czchów o długość 13,5 km.

Trasy te wiodą przez najbardziej atrakcyjne tereny Gminy, umożliwiając zwiedzanie zarówno zabytków i miejsc ciekawych historycznie, jak również poznanie terenów cennych przyrodniczo. Jednocześnie wzdłuż tras zlokalizowane są obiekty gastronomiczne umożliwiające turystom odpoczynek oraz regenerację sił.

W zakresie turystyki pieszej opracowano kilka propozycji ścieżek dydaktycznych, opartych na lokalnych walorach przyrodniczych (rezerwaty przyrody), jak i historycznych (średniowieczny Czchów).

www.czchow.pl

Położenie Gminy Czchów w dolinie Dunajca oraz w bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Czchowskiego stanowi niezaprzeczalny potencjał rozwoju turystyki opartej na sportach wodnych – np. kajakarstwie, wędkarstwie, sportach motorowodnych.

Zagospodarowanie linii brzegowej Jeziora, rekultywacja zbiorników pożwirowych w dolinie Dunajca oraz nienaruszające walorów przyrodniczych wykorzystanie samej rzeki, to podstawowe wyzwania związane z dalszym rozwojem sektora turystyki, który będzie tworzył nowe miejsca pracy oraz przyczyni się do poprawy warunków sprzyjających wzrostowi zatrudnienia w Gminie.

Różnorodność, bogactwo, endogeniczne potencjały wynikające ze specyficznych uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, przestrzennych czy kulturowych to główne źródła atrakcyjności Gminy, tworzące jej przewagę konkurencyjną.

Nowe postrzeganie tych potencjałów powinno prowadzić do przypisania im roli ważnych czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego, generujących zatrudnienie (w tym samozatrudnienie) oraz budujących stabilną pozycję ekonomiczną Gminy i jej mieszkańców.

ZAPLECZE INFRASTRUKTURALNE- OFERTA NOCLEGOWA I GASTRONOMICZNA

Gminę Czchów wyróżnia bogata oferta noclegowa o zróżnicowanym standardzie: hotele, domki letniskowe, agroturystyka, pensjonaty, pokoje gościnne, pola campingowe i namiotowe. Baza noclegowa jest skupiona nie tylko nad Jeziorem Czchowskim i rzeką Dunajec, ale również w górzystych terenach, m. in. w okolicach Kozieńca i Pęcherskiej Góry. Agroturystyka rozwija się w Piaskach - Drużkowie i Jurkowie, a także w rejonie kąpieliska „Chorwacja Jurkowska".

Dominuje rekreacja wypoczynkowa osób indywidualnych. Oferta nastawiona jest głównie na obsługę rodzin z dziećmi. Rzadko realizowana jest obsługa turystów grupowych, najczęściej w formach np. oaz czy obozów sportowych, grup szkolnych i młodzieżowych (m. in. ZHP).

Istniejąca oferta noclegowa dla grup zorganizowanych w Gminie Czchów to: Hotel Łaziska, Hotel Temida, Pensjonat Zacisze. W Gminie funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne, m. in.: Agroturystyka Nad Jeziorem, Agroturystyka Pod Czereśnią, Kwatera Agroturystyczna BARBARA.

Zaplecze gastronomiczne w Gminie Czchów jest niewielkie, nieprzygotowane do obsługi potencjalnie możliwego natężenia ruchu turystycznego. Lokalne restauracje, zajazd, pizzeria i bary oferują kuchnię tradycyjną i światową. Istnieje niezagospodarowany dotąd potencjał rozwoju współpracy w zakresie promocji i sprzedaży lokalnych spożywczych produktów rolnych, które przyczynić się mogą do wykreowania marki regionu i stać się – obok specyficznych uwarunkowań przyrodniczych i przestrzennych- znakiem rozpoznawczym Gminy.

Rozwój rekreacji uwarunkowany jest rozbudową infrastruktury rekreacyjnej, w tym turystycznej, w celu zaspokojenia rosnących z każdym rokiem potrzeb jakościowych i ilościowych z tego zakresu oraz dostosowania jej do standardów europejskich. Konieczna jest modernizacja istniejącej bazy rekreacyjnej i budowa nowych obiektów w celu zaspokojenia rosnącego popytu oraz tworzenie nowych produktów rekreacyjno-turystycznych z wykorzystaniem zasobów lokalnych.

Oprócz modernizacji i rozbudowy bazy noclegowej, należy zwrócić uwagę na rozwój usług gastronomicznych, handlowych i komunikacyjnych, modernizację i rozbudowę urządzeń sportowo-rekreacyjnych: basenów, kortów tenisowych, kręgielni, parków wodnych, wypożyczalni sprzętu wodnego i rowerów oraz zaplecza do uprawiania turystyki aktywnej, szczególnie wodnej i wędrówkowej.

PROCESY DEMOGRAFICZNE

Na dzień 31 grudnia 2014 roku Czchów zamieszkiwały 9724 osoby, w tym 4902 kobiety i 4822 mężczyzn. W latach 2010–2014 liczba mieszkańców wzrosła.

Tabela nr 9: *Liczba ludności Gminy Czchów w latach 2010-2014*

Liczba ludności w latach	ogółem	K	M
2014	9 724	4 902	4 822
2013	9 670	4 872	4 798
2012	9 640	4 854	4 786
2011	9 607	4 850	4 757
2010	9 540	4 812	4 728

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 10: *Struktura wieku mieszkańców Gminy Czchów w latach 2010-2014*

	Osoby w wieku przedprodukcyjnym	Osoby w wieku produkcyjnym	Osoby w wieku poprodukcyjnym
2014	2 152	6 079	1 493
2013	2 167	6 031	1 475
2012	2 203	5 994	1 443
2011	2 238	5 934	1 435
2010	2 268	5 868	1 404

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Podział ludności na ekonomiczne grupy wiekowe wskazuje na tendencję starzenia się społeczeństwa. Wprawdzie na przestrzeni lat 2010 - 2014 wzrosła liczba ludności w wieku aktywności zawodowej, jednak zdecydowanie zmalała liczba osób młodych w wieku przedprodukcyjnym, równolegle ze wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela nr 11: *Struktura wieku mieszkańców Gminy Czchów na tle powiatu, województwa i kraju w 2014 roku*

2014 rok	Osoby w wieku przeprodukcyjnym		Osoby w wieku produkcyjnym		Osoby w wieku poprodukcyjnym	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Gmina Czchów	2 152	22,13	6 079	62,52	1 493	15,35
Powiat Brzeski	18 966	20,42	58 683	63,16	15 259	16,42
Województwo Małopolskie	640 835	19,02	2 115 881	62,82	611 620	18,16
Polska	6 942 996	18,04	24 230 162	62,97	7 305 444	19,00

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Porównując strukturę wiekową Gminy Czchów do struktury powiatu, województwa oraz kraju można zauważyć, że jest ona zdecydowanie korzystniejsza dla Gminy. Osoby w wieku poprodukcyjnym (pomimo tendencji wzrostowej) są najmniej liczną grupą – o blisko 6,8% mniejsza od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest zdecydowanie wyższy od porównywanych obszarów – od ok. 2% do ponad 4%. W skali kraju liczba osób w wieku poprodukcyjnym przekroczyła już liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Czchów (rozumiany, jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym) wyniósł w 2014 roku 24,6. Dla porównania w tym samym okresie dla powiatu brzeskiego wynosił – 26,0, dla województwa małopolskiego – 28,9, a dla Polski – 30,2.

W 2014 roku w Gminie urodziło się 115 dzieci, a zmarło 75 osób - przyrost naturalny wyniósł 40.

Gęstość zaludnienia Gminy Czchów to 146 osób na km2 – wartość ta jest zbliżona do średniej Powiatu, a także nieznacznie przekracza średnią dla Polski. Wynik Gminy jest o 1/3 niższy od średniej Województwa Małopolskiego.

Tabela nr 12: *Gęstość zaludnienia w Gminie Czchów na tle powiatu, województwa i kraju*

jednostka samorządu	Gmina Czchów	Powiat Brzeski	Województwo Małopolskie	Polska
liczba osób na 1 km2	146	157	222	123

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Liczba mieszkańców Gminy Czchów w wieku 0-15 lat wyniosła w 2014 roku 1934 osoby. Szczegółowy podział wg kategorii prezentuje poniższa tabela:

Tabela nr 13: *Ludność Gminy wg edukacyjnych grup wiekowych w 2014 r.*

Wiek w latach	Liczba mieszkańców
0 - 2	356
3 - 6	533
7 - 12	706
13 - 15	339

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na terenie Gminy Czchów nie funkcjonują miejsca opieki dla najmłodszych dzieci, tj. żłobki.

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA

W roku szkolnym 2014/2015 na terenie Gminy Czchów funkcjonowało 5 przedszkoli publicznych, oferujących łącznie 290 miejsc:

1. Publiczne Przedszkole w Czchowie
2. Publiczne Przedszkole w Tymowej
3. Publiczne Przedszkole w Jurkowie
4. Publiczne Przedszkole w Domosławicach (w Zespole Szkół i Przedszkola im. ks. prof. J. Tischnera)
5. Publiczne Przedszkole w Złotej (w Zespole Szkół i Przedszkola w Złotej)

Tabela nr 14: *Przedszkola w Gminie Czchów 2014/2015 – 2015/2016*

Placówki wychowania przedszkolnego	2014/2015	2015/2016
Liczba przedszkoli	5	5
Liczba miejsc w przedszkolach	450	375
Liczba dzieci w przedszkolach	380	344

Źródło: dane własne Urząd Miejski w Czchowie

Ogółem odsetek dzieci z Gminy Czchów w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym systematycznie wzrasta i w 2014 roku przekroczył 82%. Wskaźnik ten jest niemal równy ze wskaźnikiem dla kraju oraz nieco niższy do wartości dla województwa, natomiast zdecydowanie przekracza wartości dla Powiatu Brzeskiego.

Tabela nr 15: *Ogółem odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju*

Jednostka samorządu terytorialnego	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]		
	2012	2013	2014
Gmina Czchów	72,5	75,9	82,5
Powiat Brzeski	69,5	71,5	77,9
Województwo Małopolskie	72,2	75,1	83,1
Polska	71,5	75,2	82,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Przedszkola z terenu Gminy działają aktywnie dbając o urozmaicenie oferty edukacyjnej i wychowawczej. Obok podstawowego programu edukacyjnego wszystkie placówki przedszkolne prowadzą dodatkowe zajęcia z zakresu m. in. języka angielskiego, rytmiki, edukacji regionalnej, ekologii, bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Do przykładowych projektów realizowanych w ostatnich latach należą: Program edukacji regionalnej „Czchów moja rodzinna miejscowość", Ogólnopolski program edukacji ekologicznej „Kubusiowi przyjaciele natury", „Czyste powietrze", „Akademia Aquafresh", „Bądź Bezpieczny Przedszkolaku", „Zboża zjadamy energię z nich mamy", „Dni przyjaźni z książką".

Placówki przedszkolne z terenu Gminy Czchów charakteryzuje duża aktywność wykraczająca poza samą jednostkę. Dotyczy to m.in. organizacji imprez integracyjnych, np.: „Dzień Rodziny" czy „Święto Śliwki i Ziemniaka" oraz inicjatyw artystycznych (teatrzyki), do których angażowani są rodzice przedszkolaków.

EDUKACJA SZKOLNA

Na terenie Gminy Czchów edukacja prowadzona jest na poziomie podstawowym oraz gimnazjalnym. W Gminie funkcjonuje 6 publicznych szkół podstawowych oraz 6 gimnazjów publicznych. Ponadto w Wytrzyszczce działa Publiczna Szkoła Podstawowa w Wytrzyszczce, prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wytrzyszczka i Będzieszyna.

Tabela nr 16: *Gmina Czchów - liczba uczniów szkół podstawowych*

Szkoły podstawowe		Liczba uczniów 2015/2016
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Czchowie	209
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Jurkowie - Zespół Szkół w Jurkowie	134
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach - Zespół Szkół i Przedszkola im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach	95
4	Publiczna Szkoła Podstawowa w Tymowej - Zespół Szkół w Tymowej	153
5	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ignacego Jana Paderewskiego w Tworkowej - Zespół Szkół w Tworkowej	71
6	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Złotej - Zespół Szkół i Przedszkola w Złotej	136
7	Publiczna Szkoła Podstawowa w Wytrzyszczce (prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wytrzyszczka i Będzieszyna)	24
SUMA		**822**

Źródło: dane własne Urząd Miejski w Czchowie

Tabela nr 17: *Gmina Czchów - liczba uczniów szkół gimnazjalnych*

Szkoły gimnazjalne		Liczba uczniów 2015/2016
1	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Jurkowie- Zespół Szkół w Jurkowie	54
2	Publiczne Gimnazjum im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach - Zespół Szkół i Przedszkola im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach	57
3	Publiczne Gimnazjum w Tymowej - Zespół Szkół w Tymowej	72
4	Publiczne Gimnazjum w Tworkowej - Zespół Szkół w Tworkowej	38
5	Publiczne Gimnazjum w Złotej - Zespół Szkół i Przedszkola w Złotej	64
6	Publiczne Gimnazjum w Czchowie	97
SUMA		**382**

Źródło: dane własne Urząd Miejski w Czchowie

Współczynnik skolaryzacji netto, rozumiany jako relacja liczby osób w danej grupie wieku uczących się na danym poziomie kształcenia (stan na początku roku szkolnego), do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania, dla Gminy Czchów w roku 2014 jest wysoki – zdecydowanie przekracza zarówno wartość powiatu, jak i województwa i kraju.

Tabela nr 18: *Współczynnik skolaryzacji netto – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju*

2014 rok	Gmina Czchów	Powiat Brzeski	Województwo Małopolskie	Polska
Szkoła podstawowa	98,58%	90,88%	93,32%	93,67%
Gimnazjum	99,71%	92,81%	93,65%	92,18%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 19: *Gmina Czchów - wyposażenie szkół podstawowych*

Gmina Czchów – Szkoły podstawowe		Sale gimnastyczne	Boisko przyszkolne	Sala komputerowa (internet)
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Czchowie	TAK	TAK	TAK
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Jurkowie - Zespół Szkół w Jurkowie	TAK	TAK	TAK
3	Publiczna Szkoła Podstawowa im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach - Zespół Szkół i Przedszkola im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach	TAK	TAK	TAK
4	Publiczna Szkoła Podstawowa w Tymowej - Zespół Szkół w Tymowej	TAK	NIE	TAK
5	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ignacego Jana Paderewskiego w Tworkowej - Zespół Szkół w Tworkowej	TAK	TAK	TAK

6	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Złotej - Zespół Szkół i Przedszkola w Złotej	TAK	TAK	TAK
7	Publiczna Szkoła Podstawowa w Wytrzyszczce (prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wytrzyszczka i Będzieszyna)	NIE	NIE	TAK

Źródło: dane własne Urząd Miejski w Czchowie

Tabela nr 20: *Gmina Czchów - wyposażenie szkół gimnazjalnych*

Gmina Czchów – szkoły gimnazjalne		**Sala gimnastyczna**	**Boisko przyszkolne**	**Sala komputerowa (internet)**
1	Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Jurkowie- Zespół Szkół w Jurkowie	TAK	TAK	TAK
2	Publiczne Gimnazjum im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach - Zespół Szkół i Przedszkola im. ks. prof. Józefa Tischnera w Domosławicach	TAK	TAK	TAK
3	Publiczne Gimnazjum w Tymowej - Zespół Szkół w Tymowej	TAK	NIE	TAK
4	Publiczne Gimnazjum w Tworkowej - Zespół Szkół w Tworkowej	TAK	TAK	TAK
5	Publiczne Gimnazjum w Złotej - Zespół Szkół i Przedszkola w Złotej	TAK	TAK	TAK
6	Publiczne Gimnazjum w Czchowie	TAK	NIE	TAK

Źródło: dane własne Urząd Miejski w Czchowie

Wszystkie szkoły w Gminie Czchów wyposażone są w sale komputerowe z dostępem do internetu. Ponadto każda placówka posiada zaplecze sportowo-rekreacyjne w postaci sali gimnastycznej lub boiska szkolnego (ok. 50% placówek oba obiekty). Uzupełnieniem posiadanego zaplecza w zakresie prowadzenia zajęć sportowych i rekreacyjnych są istniejące na terenie Gminy place wielofunkcyjne oraz siłownie zewnętrzne.

Kształcenie uczniów w Gminie Czchów pozwala na osiągnięcie widocznych pozytywnych rezultatów, czego przykładem mogą być wyniki egzaminów gimnazjalnych na przestrzeni lat.

Egzamin gimnazjalny składa się z trzech części: części humanistycznej, części matematyczno-przyrodniczej oraz językowej.

W roku 2012 średnia ilość punktów, jaką uzyskały gimnazja gminy Czchów w części humanistycznej była porównywalna do średniej w powiecie oraz województwie, zaś w części matematyczno-przyrodniczej wynik był wyższy od średniej w powiecie brzeskim, a także porównywalny ze średnią wojewódzką. Średnia ilość punktów uzyskana z części językowej była wyższa od średniej powiatowej i wojewódzkiej.

Dla porównania w roku 2015 średnia ilość punktów, jaką uzyskały gimnazja gminy Czchów w części humanistycznej jak i matematyczno-przyrodniczej była wyższa zarówno od średniej powiatowej, jak i średniej wojewódzkiej.

Tabela nr 21: *Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Czchów roku szkolnego 2014/2015*

2014/2015	**Część humanistyczna**		**Część matematyczno-przyrodnicza**	
	Język polski	Historia i wiedza o społeczeństwie	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze
Gmina	65,7	67,1	52,8	53,4
Powiat	62,6	64,5	48,7	50,6
Województwo	63,4	66,4	51,4	52,1

SZKOŁA MUZYCZNA

Szkoła Muzyczna I stopnia w Domosławicach z oddziałami zamiejscowymi w Dobrocieszu, Gromniku, Porąbce Uszewskiej otwarta została 1.09.2012 roku. Szkoła działa w ramach Zespołu Szkół i Przedszkola im. ks. prof. J. Tischnera w Domosławicach. To pierwsza tego typu placówka w powiecie brzeskim. Uczniowie (dzieci i młodzież) uczą się gry m.in. na fortepianie, akordeonie, oboju, flecie, klarnecie, perkusji, gitarze, organach, saksofonie, wiolonczeli, altówce, trąbce, puzonie. W szkole prowadzona jest także klasa wokalno-aktorska. Ogółem naukę w roku szkolnym 2015/2016 pobiera 674 uczniów.

Na terenie Gminy Czchów funkcjonuje Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Czchowie, dla którego organem prowadzącym, zgodnie z ustawą z 7 września 1991 roku o systemie oświaty, jest samorząd powiatowy – Powiat Brzeski. W ramach ZSP działają następujące typy szkół:

- 3-letnie liceum ogólnokształcące oferujące naukę w klasach z elementami ratownictwa medycznego oraz odnowy biologicznej i rekreacji;
- 4-letnie technikum z klasami o profilu technik ekonomista, technik żywienia i usług gastronomicznych, technik obsługi turystycznej
- 3-letnia zasadnicza szkoła zawodowa, której uczniowie kształcą się w następujących zawodach: cukiernik, fryzjer, lakiernik, kamieniarz, mechanik pojazdów samochodowych, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, murarz -tynkarz, piekarz, stolarz, sprzedawca, ślusarz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie i inne
- 3-letnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych (dla absolwentów ZSZ -2 letnie)
- Szkoła policealna: 2-letnia – technik archiwista, 1-roczna – opiekun medyczny.

Ponadto, odpowiadając na aktualne potrzeby runku pracy, ZSP prowadzi liczne ZSP prowadzi liczne Kursy Kwalifikacyjne Zawodowe, podczas których pełnoletnie osoby pracujące mogą podwyższyć dotychczasowe kwalifikacje. Na rok szkolnym 2015/2016 oferta ZSP proponuje następujące kursy: rozliczanie wynagrodzeń i danin publicznych; prowadzenie rachunkowości, organizacja i prowadzenie archiwum, organizacja żywienia i usług gastronomicznych, przygotowanie potraw i napojów, wykonywanie usług kelnerskich, świadczenie usług opiekuńczych osobie chorej i niesamodzielnej (opiekun medyczny).

www.zsczchow.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Złotej

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Złotej to placówka prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Brzesku.

SOSW zajmuje się kształceniem specjalnym dzieci i młodzieży na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej, w klasach o profilu kucharz małej gastronomii, technolog robot wykończeniowych.

sosw.zlota.exone-web.pl

W 2005 roku przy Ośrodku powstało Stowarzyszenie na rzecz dzieci z upośledzeniem umysłowym "W STRONĘ TĘCZY". Celem Stowarzyszenia jest działanie i wspieranie wszelkich inicjatyw mających na uwadze pomoc oraz tworzenie optymalnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym. Stowarzyszenie posiada status organizacji pożytku publicznego.

www.wstroneteczy.republika.pl

MIEJSKI OŚRODEK KULTURY, SPORTU I REKREACJI

Głównym organizatorem życia kulturalnego w Gminie Czchów jest Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Czchowie. MOKSiR to samorządowa jednostka kultury, dla której organem prowadzącym jest Burmistrz Czchowa. Celem MOKSiR jest prowadzenie wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne, sportowo-rekreacyjne i turystyczne mieszkańców miasta i Gminy Czchów.

Do podstawowych zadań MOKSiR należy m.in.: organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej oraz wychowania przez sztukę i folklor, stwarzanie warunków dla amatorskiego ruchu artystycznego, kół i klubów zainteresowań, sekcji i zespołów, organizowanie spektakli, koncertów, przeglądów, konkursów, imprez artystycznych, rozrywkowych, organizowanie wystaw stałych, czasowych i objazdowych, prowadzenie działalności wydawniczej, gromadzenie dóbr kultury i materiałów dokumentacyjnych, organizacja imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, w tym z zakresu działań na rzecz integracji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

MOKSiR jest głównym organizatorem Gminnych obchodów rocznic i świąt państwowych, lokalnych i regionalnych.

Nie bez znaczenia pozostaje także aktywność MOKSiR na polu prowadzenia działalności informacyjnej w zakresie turystyki, udostępnianie do zwiedzania turystom Gminnych obiektów zabytkowych.

W swojej działalności MOKSiR podejmuje współpracę m.in. z organizacjami społecznymi – stowarzyszeniami i organizacjami nierejestrowanymi (KGW, Klub Seniora), klubami sportowymi, placówkami oświatowymi, biblioteką i jej filiami, lokalnymi artystami i rękodzielnikami, zespołami folklorystycznymi i muzycznymi oraz orkiestrą strażacką, Chórem Kameralnym z Jurkowa.

Główne imprezy kulturalne o zasięgu ponadgminnym, organizowane przez MOKSiR w Czchowie, to Baszta Jazz Festival oraz Dni Czchowa.

Baszta Jazz Festival w Czchowie

Coroczna impreza muzyczna, przyciągająca do Czchowa zarówno fanów, jak i wykonawców jazzu z Polski i zagranicy. W dotychczasowej historii czchowskiego Festiwalu (w 2016 roku odbędzie się XVII edycja) wystąpiły m.in. zespoły jazzowe ze Słowacji, Czech, Węgier, Stanów Zjednoczonych. Podczas kilku festiwalowych dni, organizowanych tradycyjnie, co roku w pierwszej połowie lipca, w różnych miejscach na terenie całej Gminy, obywają się i skupiające liczne grono słuchaczy koncerty, i recitale kameralne. Organizacja wydarzenia na kilku scenach

w otoczeniu zabytków, na łonie przyrody (np. podczas rejsu promem), na Rynku, czy też w hotelach i pensjonatach sprawia, że podczas kilku lipcowych dni cała Gmina rozbrzmiewa muzyką jazzową. Wzrastające z roku na rok zainteresowanie imprezą, podnoszony uczestnictwem zagranicznych muzyków prestiż sprawia, że Baszta Jazz Festival w Czchowie ma szansę stać się turystyczną marką obszaru i przynieść wymierne korzyści dla rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości Gminy.

www.jazz.czchow.pl

Dni Czchowa

Cykliczna, coroczna impreza kulturalno-rozrywkowa organizowana na czchowskim Rynku. Dni Czchowa do wydarzenie, którego celem jest integracja mieszkańców oraz promocja Gminy wśród turystów. Sprzyja temu wakacyjny termin organizacji – zazwyczaj druga połowa lipca. W ramach wydarzenia organizowane są przeglądy i pokazy artystyczne, koncerty muzyki popularnej, pikniki rodzinne, zawody sportowe i atrakcje rekreacyjne.

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Miejska Biblioteka Publiczna w Czchowie jest samodzielną instytucją kultury. W jej skład wchodzą, obok głównej siedziby w Czchowie, dwie filie biblioteczne w Jurkowie i Tymowej. Placówki te zapewniają dostęp do materiałów bibliotecznych i źródeł informacyjnych wszystkim mieszkańcom Gminy oraz osobom zainteresowanym. Współpracują z placówkami oświatowymi z terenu Gminy oraz z Miejskim Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji. Biblioteka Publiczna w Czchowie jest również wydawcą Magazynu Informacyjnego Gminy Czchów "Czas Czchowa".

www.czasczchowa.pl

Tabela nr 22: *Czytelnictwo w Gminie Czchów na tle powiatu, województwa i kraju – 2014 rok*

	Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) (osoba)	**Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności (wol.)**	**Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności (osoba)**	**Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach (wol.)**
Gmina Czchów	2 341	4 582	147	20,00
Powiat Brzeski	3 318	4 359	192	20,30
Województwo Małopolskie	4 386	3 252	195	15,60
Polska	4 100	3 398	164	18,30

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Kino „Baszta”

Kino „Baszta” to studyjne kino z siedzibą w MOKSiR w Czchowie. Kino organizuje seanse filmowe na zamówienie dla grup zorganizowanych w terminach uzgodnionych z zamawiającym oraz seanse okolicznościowe związane z promocją filmów.

Działalność w zakresie sportu i rekreacji na terenie Gminy Czchów organizuje Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji. Celem jego działania jest zaspokajanie potrzeb w sferze sportu, rekreacji i turystyki mieszkańców Gminy, a także podejmowanie działań związanych z upowszechnieniem kultury zdrowotnej, aktywnego wypoczynku oraz działań związanych propagowaniem zdrowego trybu życia.

MOKSiR organizuje różne formy wypoczynku i rekreacji, w tym spartakiady, turnieje i zawody sportowe, współorganizuje rozgrywki piłkarskie szczebla regionalnego, organizuje gry i zabawy dla dzieci i młodzieży, a także jest organizatorem gminnych masowych imprez sportowych.

Ponadto Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji jest formalnym opiekunem następujących sekcji piłki nożnej: Seniorzy - Tymon Tymowa, Seniorzy - Temida Złota, Trampkarze, Młodziki, Orliki, Żaki - Piast Czchów.

Do realizacji swych zadań statutowych MOKSiR wykorzystuje dwa obiekty sportowe – halę sportową oraz stadion miejski.

Hala sportowa w Czchowie to pełnowymiarowa hala z 2 pełnowymiarowymi boiskami do piłki siatkowej, 3 boiska do piłki koszykowej (3 treningowe lub 1 pełnowymiarowe) oraz pełnowymiarowym boiskiem do piłki nożnej (halowej)/ręcznej. Ponadto oferuje możliwość skorzystania z boiska do tenisa ziemnego oraz 6 stołów do tenisa.

Stadion Miejski w Czchowie oferuje pełnowymiarowe boisko sportowe do piłki nożnej, boiska do piłki siatkowej plażowej, boisko asfaltowe do piłki ręcznej i tenisa ziemnego, boiska do piłki koszykowej, bieżnia 100 m i 400 m, skocznię w dal i wzwyż, rzutnię do pchnięcia kulą oraz plac zabaw dla dzieci.

Mieszkańcy mogą także korzystać z przyszkolnych boisk sportowych w Jurkowie, Domosławicach, Tworkowej, Złotej oraz Czchowie.

Głównym wydarzeniem sportowym organizowanym w Czchowie już od 19 lat jest Bieg Floriański. Bieg Floriański to wydarzenie sportowo – rekreacyjne organizowane z okazji święta św. Floriana, patrona strażaków. Organizatorami przełajowego biegu są – obok Zarządu Głównego Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczpospolitej Polskiej w Czchowie i MOKSiR - Gminne jednostki OSP. W imprezie udział biorą zarówno drużyny zastępów OSP jak i drużyny szkolne oraz niezrzeszeni pasjonaci biegania.

Obok walorów edukacyjno-profilaktycznych (celem biegu jest promowanie aktywnego trybu życia oraz zachęcanie do regularnej aktywności ruchowej zapobiegającej chorobom), Bieg Floriański ma także aspekt integracyjny – biorą w nim udział różne grupy wiekowe, a także mieszkańcy różnych sołectw oraz przyjezdni – oraz turystyczno-promocyjny – trasa biegu wiedzie, co roku inną trasą, po atrakcyjnych zakątkach Gminy Czchów.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Czchów czuwają policjanci z Komisariatu Policji w Czchowie oraz druhowie Ochotniczych Straży Pożarnych.

W Gminie Czchów funkcjonuje 6 jednostek OSP:

- OSP Czchów
- OSP Tymowa
- OSP Biskupice Melsztyńskie
- OSP Jurków
- OSP Tworkowa
- OSP Złota

Wszystkie jednostki zarejestrowane są, jako stowarzyszenia, posiadają osobowość prawną i są jednostkami organizacyjnymi ochrony przeciwpożarowej. Jednostki OSP Czchów i Tymowa należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego (KSRG). Dbając o życie, zdrowie, bezpieczeństwo oraz mienie mieszkańców Gminy. Wszystkie jednostki aktywnie współpracują z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Brzesku, realizując zarówno zadania z zakresu bezpieczeństwa przeciwpożarowego, jak również zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej, koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej ochotniczych straży pożarnej ponosi Gmina. Ma ona również obowiązek bezpłatnego umundurowania członków ochotniczej straży pożarnej, ubezpieczenia członków ochotniczej straży pożarnej i młodzieżowej drużyny pożarniczej oraz ponoszenia kosztów okresowych badań lekarskich.

Na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym w Gminie Czchów opracowany został „Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego ”. Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest burmistrz. Do zadań burmistrza w sprawach zarządzania kryzysowego należy kierowanie działaniami związanymi z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie Gminy. Organem pomocniczym burmistrza w zarządzaniu kryzysowym jest Gminny zespół zarządzania kryzysowego. Został on powołany przez burmistrza i wykonuje na obszarze Gminy zadania związane z oceną występujących i potencjalnych zagrożeń, mających wpływ na bezpieczeństwo publiczne, prognozowaniem tych zagrożeń oraz przygotowaniem propozycji działań, a także przedstawia burmistrzowi wnioski dotyczące wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w Gminnym planie reagowania kryzysowego. Zgodnie z zapisami planu podczas akcji ratunkowych zostaną zaangażowane siły i środki Gminy przede wszystkim w zakresie zabezpieczenia dróg ewakuacji i objazdu, zapewnienia ewakuowanym pomocy medycznej i socjalnej, głównie w zakresie zakwaterowania, wyżywienia i zaopatrzenia w wodę, ochrony pozostawionego mienia ewakuowanej ludności oraz pomocy w odtwarzaniu działania podstawowych systemów dla przetrwania ludności.

Na terenie Gminy Czchów opiekę zdrowotną świadczą dwa niepubliczne zakłady zdrowotne: NZOZ „DARMED" Poradnia Medycyny Rodzinnej w Czchowie (poradnie w Czchowie i Złotej) oraz NZOZ „MIROMED" w Jurkowie.

NZOZ „MIROMED" świadczy następujące usługi: usługi w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej i Pielęgniarskiej Opieki Długoterminowej w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia: badania dla kierowców i kandydatów na kierowców; badania profilaktyczne i inne dla potrzeb medycyny pracy będące w zakresie kompetencji lekarza rodzinnego; szczepienia ochronne obowiązkowe wg kalendarza szczepień i zalecane; badania laboratoryjne i diagnostyczne z zakresu kompetencji lekarza POZ.

W NZOZ „DARMED" Poradnia Medycyny Rodzinnej prowadzi leczenie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – medycyny rodzinnej; medycyny pracy; badań kierowców. Poradnia (gabinet) pielęgniarki środowiskowej świadczy usługi leczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej usługi pielęgnacyjne i opieki nad osobami w starszym wieku. Ponadto prowadzi działania z zakresu oświaty i promocji zdrowia.

Na terenie Gminy funkcjonuje także Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czchowie, w ramach którego, usługi z zakresu ochrony zdrowia świadczą:

- Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czchowie, który m.in. udostępnia na swojej stronie internetowej pacjentom szereg dokumentów niezbędnych np. dla osób starających się o przyjęcie do Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego,
- 2 gabinety stomatologiczne (w Czchowie oraz w Jurkowie),
- Poradnia dla Kobiet w Czchowie

Ponadto, w ramach Wojewódzkiego Systemu Zdrowotnego, w Czchowie znajduje się punkt stacjonowania karetki pogotowia ratunkowego.

W 2014 roku w Gminie Czchów udzielono ogółem 25 920 porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Dla porównania w powiecie było to 490 754, a w województwie 23 493 625.

Tabela nr 23: *Ambulatoryjna opieka zdrowotna – liczba udzielonych porad - 2014 rok*

Jednostka samorządu terytorialnego	Ambulatoryjna opieka zdrowotna – liczba udzielonych porad
Województwo Małopolskie	23 493 625
Powiat Brzeski	490 750
Gmina Czchów	25 920

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

W Gminie Czchów działają 2 apteki ogólnodostępne i 1 punkt apteczny - wskaźnik liczby ludności na aptekę ogólnodostępną w 2014 r. wyniósł 3241 osób.

Tabela nr 24: *Apteki i punkty apteczne - liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną – 2014 rok*

Jednostka samorządu terytorialnego	Liczba ludności przypadająca na aptekę
Województwo Małopolskie	2 978
Powiat Brzeski	2 733
Gmina Czchów	3 241

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

POMOC SPOŁECZNA

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W CZCHOWIE (MOPS)

Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest rozpoznawanie oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem, możliwościami i uprawnieniami nie są w stanie pokonać trudności życiowych, a także umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej winny w miarę możliwości zmierzać do życiowego usamodzielniania się osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem, jak również zapobiegać powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.

Tabela nr 25: *Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej - Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju*

Jednostka samorządu terytorialnego/rok	2011	2012	2013	2014
Gmina Czchów	240	239	225	231
Powiat Brzeski	2 197	2 097	2 134	2 100
Województwo Małopolskie	75 281	77 389	79 047	76 132
Polska	1 147 913	1 165 811	1 211 290	1 145 794

Tabela nr 26: *Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju*

Jednostka samorządu terytorialnego/rok	2011	2012	2013	2014
Gmina Czchów	*943*	*906*	*892*	*848*
Powiat Brzeski	7 541	7 103	7 085	6 757
Województwo Małopolskie	220 474	223 456	226 215	215 447
Polska	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964

źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

Tabela nr 27: *Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2014 roku – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju*

Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	Gmina Czchów	Powiat Brzeski	Województwo Małopolskie	Polska
	8,7%	7,3%	6,4%	7,7%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

W ostatnich latach w Gminie Czchów systematycznie maleje liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną. Niemniej wskaźnik dla Gminy jest znacząco wyższy niż dla powiatu, województwa i kraju.

Tabela nr 28: *Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2011-2013*

Powód przyznania świadczenia	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w danym roku	
	2011	2012
Ubóstwo	167	179
Wielodzietność	40	21
Bezrobocie	80	84
Niepełnosprawność	73	62
Długotrwała lub ciężka choroba	126	121

Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	120	70
Przemoc w rodzinie	1	0
Alkoholizm	4	3
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3
Zdarzenie losowe	2	10

Źródło: dane MOPS w Czchowie na podstawie PCPR Brzesko

Działaniami z zakresu udzielania pomocy społecznej na terenie Gminy Czchów zajmują się także Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) oraz Zespół Interdyscyplinarny ZI).

MIEJSKA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zakres zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa ustawa z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań MKRPA należy: inicjowanie, współpraca przy opracowaniu, opiniowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GPPiRPA), wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady miejskiej w sprawie - liczby punktów sprzedaży oraz zasad ich usytuowania, podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, prowadzenie rozmów z członkami rodzin osoby uzależnionej od alkoholu, zmierzających do podejmowania przez nich leczenia współuzależnienia.

W 2015 roku Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła 19 posiedzeń i rozpatrzyła 21 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe: w trakcie prowadzenia postępowań: 3 osoby poddały się leczeniu dobrowolnie, 10 osób skierowano do psychologa, 3 sprawy zostały skierowane do Sądu Rejonowego w Brzesku, 6 spraw zostało zakończonych, 7 spraw jest nadal w toku.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Celem funkcjonowania Zespołu, w skład którego wchodzą przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji,

oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi, jest integrowanie i koordynowanie działań zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie w środowisku lokalnym informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cele te osiągane są poprzez realizację następujących zadań: opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, a także dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W 2015 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, 19 rodzin zostało objętych działaniami Zespołu, założono 14 Niebieskich Kart.

MOPS, MKRPA oraz ZI współpracują ściśle z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (PCRP) w Brzesku.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W prowadzonym przez Krajowy Rejestr Sądowy Rejestrze Stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, ZOZ widniało w kwietniu 2016 roku 18 podmiotów, które jako miejsce swej siedziby wskazały Gminę Czchów. Organizacje te działają w następujących obszarach życia społeczno-publicznego:

a) aktywizacja społeczności lokalnych

- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Czchowskiej (Czchów)
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wytrzyszczka i Będzieszyna (Wytrzyszczka)
- Fundacja Wspierania Form Twórczych i Inicjatyw Społecznych "JESTEM" (Złota)

b) sport i rekreacja

- Klub Sportowy "BASZTA" (Czchów)
- Czchowskie Stowarzyszenie Futsalu "AKROPOL" (Czchów)
- Ludowy Klub Sportowy "TEMIDA" w Złotej (Złota)

c) ochrona zdrowia, bezpieczeństwo

- Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czchowie (Czchów)
- Ochotnicza Straż Pożarna w Tworkowej (Tworkowa)
- Ochotnicza Straż Pożarna w Złotej (Złota)
- Ochotnicza Straż Pożarna w Tymowej (Tymowa)

- Ochotnicza Straż Pożarna w Jurkowie (Jurków)
- Ochotnicza Straż Pożarna w Czchowie (Czchów)
- Ochotnicza Straż Pożarna w Biskupicach Melsztyńskich (Biskupice Melsztyńskie)

d) dobroczynność i pomoc społeczna

- Entuzjaści Uśmiechu Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym (Domosławice)
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Z Upośledzeniem Umysłowym "W Stronę Tęczy" (Złota)
- Stowarzyszenie Dobroczynne Iskierka Nadziei w Czchowie (Czchów)

e) związki zawodowe i organizacje producenckie

- Kółko Rolnicze w Tymowej (Tymowa)
- Stowarzyszenie Producentów Owoców i Warzyw w Czchowie (Czchów)

Na terenie Gminy działają także stowarzyszenia kultury fizycznej oraz kluby sportowe nie zarejestrowane w KRS: Piast Czchów, Uczniowski Klub Sportowy „ZELINA – JURKÓW”, Ludowy Klub Sportowy Tymon Tymowa.

Pielęgnowaniem lokalnego folkloru oraz działalnością kulturalną zajmują się aktywnie funkcjonujące na terenie Gminy Czchów Koła Gospodyń Wiejskich: w Biskupicach Melsztyńskich, w Jurkowie, w Tworkowie, w Tymowej, w Złotej oraz w Czchowie, gdzie działa także Klub Seniora "Nasza Chata".

Aktywną działalność na polu dobroczynności i wolontariatu mogą pochwalić się Szkolne Koła Caritas z Tymowej oraz Jurkowa.

POWIĄZANIA ZEWNĘTRZNE GMINY

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku”

Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku” to Lokalna Grupa Działania skupiająca 7 małopolskich Gmin: Czchów, Gnojnik i Iwkowa (powiat brzeski), Łososina Dolna, Gródek nad Dunajcem, Korzenna (powiat nowosądecki), Lipnica Murowana (powiat bocheński). Stowarzyszenie powstało w 2008 roku. Od początku istnienia przyświeca mu idea budowania kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także polepszeni zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja. Główne cele realizowane przez LGD to działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności terenów Gmin członkowskich, podejmowanie inicjatyw z zakresu przedsiębiorczości, edukacji, aktywizacji zawodowej, zasobów ludzkich i rynku pracy, społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego, wyrównywanie szans

edukacyjnych, społecznych i obywatelskich dzieci, młodzieży i osób dorosłych na obszarach wiejskich, kreowanie i rozwój produktów lokalnych oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego, budowanie i promocja wizerunku regionu, współpraca międzynarodowa oraz wymiana doświadczeń ze społecznościami lokalnymi innych państw.

W latach 2008-2015 łączny budżet zadań zrealizowanych w ramach działalności LGD wyniósł 10 763 800,17 zł, w tym 8 760 430,75 to kwota rozdysponowana przez LGD pomiędzy lokalne organizacje, instytucje, przedsiębiorców, działających na obszarze Śliwkowego Szlaku.

Obecnie LGD uzyskało z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 kolejną pulę środków na realizację swych zadań statutowych. Umożliwi to wzmocnienie partnerstwa, rozwój obszaru oraz podejmowanie dalszych działań w celu wzmocnienia marki Śliwkowego Szlaku.

www.nasliwkowymszlaku.pl

Stowarzyszenie Króla Kazimierza Wielkiego

Stowarzyszenie powstało w 2008 r. w Kowalu, z inicjatywy władz miasta Kowala, miejscu urodzenia króla Polski Kazimierza Wielkiego. Gmina Czchów jest jedną z 18 Gmin – założycieli Stowarzyszenia, które obecnie liczy 136 członków, w tym 30 samorządów, 26 szkół i organizacji oraz 86 osób indywidualnych.

Celem działania Stowarzyszenia jest popularyzowanie wiedzy o czasach panowania Piastów, oraz uczczenie przypadającego w 2010 roku jubileuszu 700-lecia urodzin w Kowalu króla Kazimierza III Wielkiego, koordynacja współdziałania jednostek samorządu terytorialnego zmierzająca do podtrzymania i upowszechnienia wspólnych tradycji historycznych, kulturalnych oraz gospodarczych grodów zawdzięczających swoje powstanie lub odbudowę królowi Kazimierzowi III Wielkiemu, udostępnienie możliwości wymiany informacji między jednostkami samorządu terytorialnego, które powstały w czasach panowania króla Kazimierza III Wielkiego, konsolidacja instytucji, organizacji i innych podmiotów, które mają za swojego patrona króla Kazimierza III Wielkiego, podejmowanie wspólnych przedsięwzięć dotyczących upamiętnienia i popularyzacji osoby Króla z partnerami krajowymi oraz zagranicznymi.

Stowarzyszenie swe zadnia realizuje poprzez wymianę doświadczeń w zakresie wykonywania zadań pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz innymi podmiotami, członkami Stowarzyszenia, prowadzenia prac informacyjnych i konsultacyjnych, mających na celu wspólne rozwiązania problemów poszczególnych dziedzin działania Stowarzyszenia, prowadzenie działalności wydawniczej i promocyjnej dotyczącej problematyki działania Stowarzyszenia i jego członków, podejmowanie i koordynacji przedsięwzięć kulturalnych mających znaczenie dla realizacji celów statutowych Stowarzyszenia.

www.kazimierzwielki.pl

Związek Gmin Jeziora Rożnowskiego

Członkami Związku, utworzonego w 1993 roku na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie Gminnym, są Gmina Czchów, Gmina Gródek n/Dunajcem, Gmina Łososina Dolna.

Do głównych zadań Związku należy m.in. inicjowanie i wspomaganie działań na rzecz ochrony zespołu zbiorników wodnych Rożnów – Czchów przed degradacją ekologiczną, działania na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, w tym ochrony wód, powietrza i krajobrazu, stanowiących podstawę dla rozwoju turystyki i rekreacji, tworzenie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej dla rozwoju turystyki krajowej i zagranicznej, inspirowanie i promowanie podejmowania działalności gospodarczej przyjaznej środowisku, w tym turystyki, produkcji ekologicznej.

W celu realizacji zadań statutowych członkowie Związku podejmują działania polegające m.in. na opracowywaniu wspólnych, rozwojowych dokumentów strategicznych oraz wspólnej realizacji zadań inwestycyjnych, na które pozyskiwane są środki finansowe zarówno z Funduszy Europejskich, jak i krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych.

www.zgjr.pl

Celem badania było uzyskanie jak najszerszych informacji od mieszkańców, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących poziomu jakości życia, identyfikacji problemów oraz kluczowych kierunków rozwoju gminy Czchów.

I. ORGANIZACJA BADAŃ

Teren badań

Badania były przeprowadzone na grupie mieszkańców gminy Czchów. Ankiety rozdystrybuowano w formie papierowej – w biurze obsługi klienta urzędu gminy, w jednostkach gminnych (MOPS, MOKSIR), a także podczas spotkań informacyjnych w każdym sołectwie. Działania te umożliwiły dotarcie do sporej grupy osób, przedstawicieli różnych branż i sektorów – stowarzyszeń, lokalnych liderów, kół gospodyń wiejskich, członków OSP, przedsiębiorców.

Charakterystyka grupy badawczej

W ramach badań respondenci wypełniali metryczkę w danymi osobistymi, dzięki czemu można określić ich wiek, płeć, wykształcenie, status zawodowy oraz miejscowości, w których mieszkają.

W badaniu udział wzięło 119 mieszkańców Gminy, w tym 43 kobiety i 67 mężczyzn (9 osób nie podało danych). Ze względu na miejsce zamieszkania najliczniejszą grupą biorącą udział w badaniu byli mieszkańcy Tymowa – 23 ankiety, a następnie: Jurków – 19, Czchów – 18, Tworkowa i Wytrzyszczka – 12, Biskupice Melsztyńskie – 10, Złota – 8, Piaski-Drużków i Domosławice – po 6 ankiet oraz Będzieszyna - 5 ankiet.

Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych najliczniej reprezentowani byli mieszkańcy w wieku 46-60 lat, których w badaniu łącznie wzięło udział 54, co stanowi 51% badanych, przy czym 14 osób nie podało swojego wieku.

Poziom wykształcenia podało 99 uczestników badania, z czego 48% stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym, 31% z wykształceniem średnim, 13% z wykształceniem wyższym i 1% z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym.

46 osób zadeklarowało status zawodowy „osoba pracująca”, 18 osób: „rolnik”, 10 osób „przedsiębiorca”. Wśród respondentów było 23 emerytów/rencistów, 3 bezrobotnych i 1 student. 18 osób nie podało swojego statusu zawodowego.

Biorąc pod uwagę liczbę otrzymanych ankiet (119 sztuk), należy podkreślić, że nie jest to liczba pozwalająca na traktowanie badania, jako w pełni reprezentatywnego głosu lokalnej społeczności. Cel badania był innych – dał możliwość wypowiedzenia się na temat życia w gminie i kierunków jej rozwoju grupie aktywnych mieszkańców, lokalnych liderów, osób angażujących się działalność społeczną, gospodarczą, publiczną na terenie Gminy Czchów.

Charakterystyka narzędzia badawczego

Badania zostały przeprowadzone za pomocą specjalnie w tym celu skonstruowanej ankiety. Kwestionariusz składał się z 3 części. Zawierał zarówno pytania otwarte, jak i zamknięte. Założono, iż odpowiadając na pytania zawarte w ankiecie mieszkańcy Gminy:

- ocenią warunki życia oraz dotychczasowy rozwój Gminy w poszczególnych sferach: gospodarka, środowisko, społeczeństwo
- wskażą mocne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia dla rozwoju Gminy
- wskażą zadania, które według nich są najważniejsze i najpilniejsze do zrealizowania w skali całej Gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, ochrony środowiska, infrastruktury

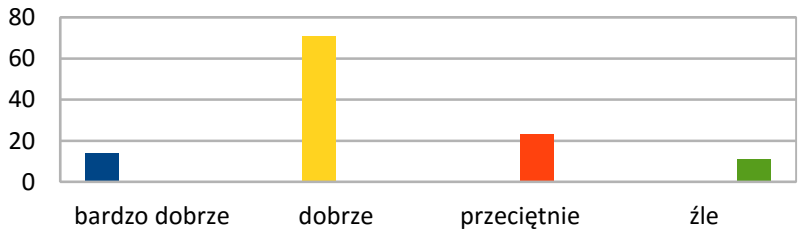
ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ

Ocena warunków życia oraz dotychczasowego rozwoju Gminy Czchów

Ankietowani wyrażali swoją opinię na temat warunków życia oraz dotychczasowego rozwoju Gminy w sferze gospodarczej, środowiskowej oraz społecznej. Mając do wyboru jedną z następujących ocen: źle, dostatecznie, dobrze oraz bardzo dobrze, ocenili różne aspekty w ramach danej sfery tematycznej.

a) Gospodarka

87 osób wskazało, iż dostęp do podstawowych mediów (wodociąg, kanalizacja) jest dobry i bardzo dobry, a tylko 4 ankietowanych oceniło tę sferę źle. Rozwiązania komunikacyjne w Gminie oraz jej otoczeniu 85 uczestników badania oceniło dobrze i bardzo dobrze (71%), a 23 przeciętnie (19%).

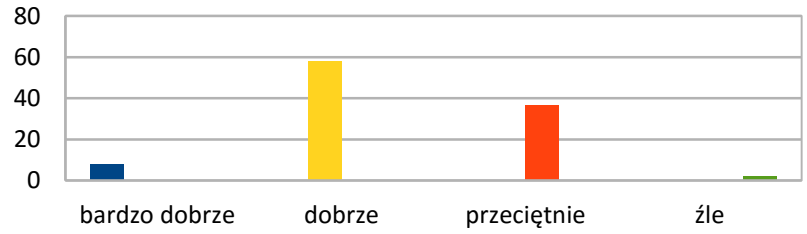

rys. ocena stanu rozwiązań komunikacyjnych w gminie oraz jej otoczeniu

Podobnie jak rozwiązania komunikacyjne oceniony został stan dróg na terenie gminy- w opinii 82 badanych jest on dobry i bardzo dobry. Tylko 1 osoba uznała, że stan dróg w Gminie jest zły. Wysoko oceniony został także dostęp do nowoczesnej technologii (komputerów i internetu). 85 ankietowanych wskazało, iż sfera ta jest w Gminie na dobrym i bardzo dobrym poziomie, przy czym tylko 2 osoby uznały, że w tej kwestii jest źle.

97 uczestników badania (81,5%) wskazało, że w ich opinii warunki do prowadzenia działalności gospodarczej (uzgodnienia, ulgi dla przedsiębiorców, dostęp do informacji) są na przeciętym lub dobrym poziomie. 8 osób (6%) przyznało tej sferze ocenę bardzo dobrą. Nieco niższą ocenę uzyskały warunki do prowadzenia działalności rolniczej (w tym szkolenia, dostęp do informacji) 86 osób oceniło jako dobre lub przeciętne, a 12 osób jako bardzo dobre. Wysoko oceniona

została także atrakcyjność inwestycyjna Gmina – 90 biorących udział w badaniu mieszkańców Gminy przyznało ocenę dobrą i bardzo dobrą. 21 wyraziło opinię, iż Gmina nie wyróżnia się atrakcyjnością - ocena przeciętna.

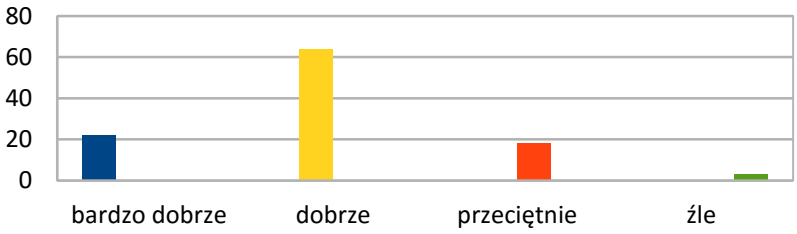

rys. ocena warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy

Stosunkowo źle oceniony został poziom usług i przetwórstwa w Gminie- aż 13 osób przyznało najniższą ocenę, a 40 oceniło tę sferę przeciętnie. Dobrą i bardzo dobrą opinię o stanie budynków użyteczności publicznej ma 96 badanych. Tylko 1 osoba uważa, że wymagana jest pilna interwencja w tym zakresie i wystawiła ocenę złą.

b) Środowisko

78% biorących udział w badaniu mieszkańców Gminy Czchów (93 os.) oceniło estetykę swojej miejscowości dobrze i bardzo dobrze. Nikt nie wystawił oceny negatywnej (złej). 58 osób wystawiło dobrą ocenę stanowi zagospodarowania przestrzeni publicznej. Dostęp i jakość parkingów, chodników, ławek czy też koszy na śmieci 33 osoby oceniły przeciętnie, a 7 źle. 42 osoby uznały, iż stan i jakość terenów rekreacyjnych jest zła lub przeciętna. Dla porównania, w ocenie 52 osób infrastruktura w tej sferze jest dobra. Aż 85 osób uważa, że stan środowiska naturalnego na trenie Gminy jest dobry i bardzo dobry. 20 badanych wystawiło ocenę przeciętną. Podobnie atrakcyjność turystyczna gminy. Wg 86 ankietowanych jest ona na dobrym i bardzo dobrym poziomie, dla grupy 18 osób Gmina nie wyróżnia się turystycznie (ocena: przeciętnie). Jednocześnie 45 osób uznało, iż poziom bazy turystyczno–wypoczynkowej jest zły lub przeciętny. Podobna grupa (48 osób) wystawiła ocenę dobrą.

rys. ocena atrakcyjności turystycznej Gminy

W opinii uczestników badania promocja gminy, mająca na celu pozyskanie turystów, wymaga podjęcia dodatkowych zadań. Jej obecny stan jako zły i przeciętny oceniło 41 osób. Porównując - 46 ankietowanych oceniło dotychczasowe działania promocyjne dobrze.

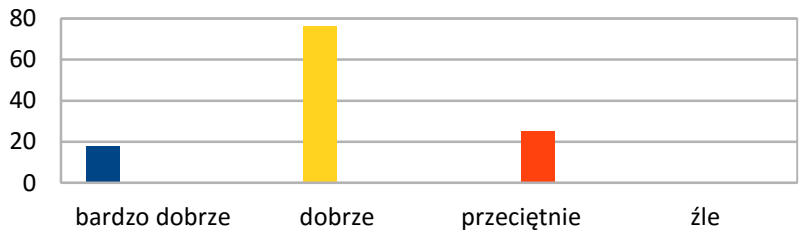
c) Społeczeństwo

W ramach sfery „społeczeństwo” oceniano zarówno aspekty pozytywne (m.in, edukacja, ochrona zdrowia, zatrudnienie, oferta spędzania czasu wolnego), jak i negatywne (bieda, alkoholizm i narkomania, przemoc w rodzinie).

Objęci badaniem mieszkańcy Gminy ocenili, iż rozwój gminy w zakresie zapobiegania przestępczości i przemocy w rodzinie jest na dobrym i bardzo dobrym poziomie. Uważa tak 66 osób.

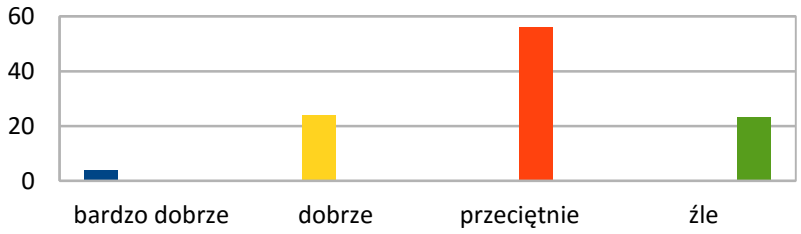
29 ankietowanych wystawiło ocenę przeciętną. W kwestii działań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii 49 uczestników badań uważa, iż podejmowane działania są dobre i bardzo dobre. 38 osób oceniło je przeciętnie. 45 mieszkańców źle lub przeciętnie ocena działania organów gminnych w zakresie zwalczania biedy. Tylko 5 osób wystawiło w tym zakresie ocenę bardzo dobrą. Generalnie, sposoby rozwiązywania problemów społecznych i profilaktykę w tym zakresie 81 osób za dobrą i bardzo dobrą, a kolejnych 21 ankietowanych wystawiło ocenę przeciętną. Dostępność do usług ochrony zdrowia jest oceniana nieco gorzej – 71 osób określiło je na dobrym i bardzo dobrym poziomie, a jedynie 3 osoby wskazały notę złą.

Wysoko ocenione zostało bezpieczeństwo na terenie Gminy - aż 94 osoby uznały, iż jest na dobrym i bardzo dobrym poziomie. Nikt nie wystawił oceny złej.

rys. ocena bezpieczeństwa na obszarze Gminy

Dość nisko oceniona została możliwość uzyskania zatrudnienia na obszarze gminy – 89 osób uznało, że w tej kwestii jest źle lub przeciętnie. Tylko 4 osoby miały zdanie przeciwne i wystawiły ocenę bardzo dobrą.

rys. ocena rynku pracy- możliwości uzyskania zatrudnienia na obszarze gminy

Pozytywne oceniany jest poziom rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, rozumiany jako dostępność oraz stan boisk sportowych i placów zabaw. Aż 71 ankietowanych uważa, że

jest ona na dobrym lub bardzo dobrym poziomie. Jednocześnie spora liczba badanych mieszkańców Gminy nisko oceniła ofertę spędzania czasu wolnego. 54 osoby wystawiły ocenę złą lub przeciętną, a tylko 9 osób bardzo dobrą.
Wysoko oceniany jest poziom edukacji w Gminie, traktowany przez pryzmat jakości kształcenia oraz oferty zajęć dodatkowych. 85 uczestników badania uważa, że w tym aspekcie jest dobrze i bardzo dobrze, a jedynie 3 osoby wyraziły przeciwne zdanie (nota zła). Podobnie, jeżeli chodzi o kwestię liczba obiektów oświatowych (przedszkola, szkoły). 90 mieszkańców uważa, że zaplecze infrastrukturalne edukacji jest na dobrym i bardzo dobrym poziomie. Tylko 2 osoby uważają, że stan i liczba obiektów jest niewystarczająca - zła.
Stosunkowo wysoko oceniana jest możliwość kupienia, wynajęcia z zasobów komunalnych i prywatnych mieszkania lub wybudowania domu. Tylko 7 osób uważa, że sytuacja jest zła, przy czym dobrą i bardzo dobrą ocenę wystawiło 78 osób.

Wskazanie mocnych i słabych strony obszaru oraz szans i zagrożeń dla rozwoju Gminy Czchów.

Podczas przeprowadzonego badania ankietowego, mieszkańcy zostali także poproszeni o wskazanie mocnych i słabych stron obszaru, a także szans i zagrożeń dla rozwoju Gminy. W każdym z aspektów przedstawiono zamknięty katalog cech oraz możliwość wyrażenia własnej opinii (tzw. „inne, jakie?”).
Szczegółowa analiza wskazanych przez mieszkańców w ramach arkusza ankiety cech wraz z subiektywnymi rekomendacjami badanych została włączona do materiałów źródłowych i, wraz z opracowaniami ze spotkań i warsztatów konsultacyjnych, stanowiła bazę wyjściową do opracowania SWOT obszaru na potrzeby przedmiotowej strategii.
Szczegółową analiza słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń obszaru przedstawiono w osobnym opracowaniu – analiza SWOT stanowi odrębny załącznik do Strategii.

Wskazanie najpilniejszych inicjatyw, jakie powinny zostać zrealizowane w najbliższych latach na terenie Gminy Czchów.

Każdy uczestnik badania ankietowego miał możliwość wskazania konkretnego rozwiązania, propozycji zadania do realizacji na terenie Gminy Czchów w najbliższych latach. Aby móc posiłkować się wynikami badania przy próbie wskazania w strategii wszechstronnego i wielopłaszczyznowego rozwoju Gminy, zaproponowano ankietowanym, by wskazane zadania i inicjatywy przyporządkowali do 4 sfer: społecznej (edukacja, bezrobocie, pomoc społeczna i problemy społeczne itp.), gospodarczej (rolnictwo, przedsiębiorczość, turystyka itp.), ochrony środowiska, zasobów przyrodniczych i zagospodarowania przestrzeni oraz sfery infrastruktury (drogi, parkingi, kanalizacja, wodociągi, obiekty użyteczności publicznej itp.). W ramach każdej ze sfer wskazano po kilkadziesiąt propozycji zadań - zarówno inwestycyjnych (tzw. „projekty twarde”), jak i edukacyjno-szkoleniowo-doradczych i kulturalnych (tzw. „projekty miękkie”) – które uwzględnione zostały podczas konstruowania celów i określania kierunków rozwoju obszaru.

Tytuł tabeli **strona**

Tabela nr 1: *Struktura ludności Gminy Czchów wg kategorii społeczno-ekonomicznych* 45
Tabela nr 2: *Liczba osób bezrobotnych w podziale na lata* 45
Tabela nr 3: *Liczba osób bezrobotnych w przedziałach wiekowych w podziale na lata* 46
Tabela nr 4: *Wykształcenie osób bezrobotnych w podziale na lata* 46
Tabela nr 5: *Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki* 48
Tabela nr 6: *Użytkowanie gruntów w Gminie Czchów (ha)* 49
Tabela nr 7: *Struktura użytków rolnych w Gminie, powiecie i województwie* 50
Tabela nr 8: W*ykaz obiektów z terenu Gminy Czchów, wpisanych do rejestru zabytków* 53
Tabela nr 9: *Liczba ludności Gminy Czchów w latach 2010-2014* 58
Tabela nr 10: *Struktura wieku mieszkańców Gminy Czchów w latach 2010-2014* 58
Tabela nr 11: *Struktura wieku mieszkańców Gminy Czchów na tle powiatu, województwa i kraju w 2014 roku* 59
Tabela nr 12: *Gęstość zaludnienia w Gminie Czchów na tle powiatu, województwa i kraju* 59
Tabela nr 13: *Ludność Gminy wg edukacyjnych grup wiekowych w 2014 r.* 60
Tabela nr 14: *Przedszkola w Gminie Czchów 2014/2015 – 2015/2016* 60
Tabela nr 15: *Ogółem odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju* 61
Tabela nr 16: *Gmina Czchów - liczba uczniów szkół podstawowych* 62
Tabela nr 17: *Gmina Czchów - liczba uczniów szkół gimnazjalnych* 62
Tabela nr 18: *Współczynnik skolaryzacji netto – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju* 63
Tabela nr 19: *Gmina Czchów - wyposażenie szkół podstawowych* 63
Tabela nr 20: *Gmina Czchów - wyposażenie szkół gimnazjalnych* 64
Tabela nr 21: *Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Czchów roku szkolnego 2014/2015* 65
Tabela nr 22: *Czytelnictwo w Gminie Czchów na tle powiatu, województwa i kraju – 2014 rok* 69
Tabela nr 23: *Ambulatoryjna opieka zdrowotna – liczba udzielonych porad - 2014 rok* 72
Tabela nr 24: *Apteki i punkty apteczne - liczba ludności przypadająca na aptekę ogólnodostępną – 2014 rok* 73
Tabela nr 25: *Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej - Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju* 73
Tabela nr 26: *Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju* 74
Tabela nr 27: *Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w 2014 roku – Gmina Czchów na tle powiatu, województwa i kraju* 74
Tabela nr 28: *Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2011-2013* 74

Konsultacje społeczne prowadzące do zbudowania strategii rozwoju zainicjowane zostały przez Gminę Czchów w 2014 roku poprzez zebranie opinii za pomocą kwestionariuszy ankiet badających warunki życia, zalety i wady obszaru. Do przeprowadzenia bezpośredniej analizy SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń) przystąpiono w 2015 roku na bazie prowadzonych badań i analizy SWOT Gminy Czchów i obszaru Śliwkowego Szlaku na potrzeby budowania *Strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obszaru Śliwkowego Szlaku*. Gmina Czchów jest członkiem Lokalnej Grupy Działania „Na Śliwkowym Szlaku", w związku z czym uczestniczyła w tych działaniach w sposób czynny. Dane z przeprowadzonej wówczas analizy SWOT wyselekcjonowano na potrzeby strategii Gminy pod kątem *stricte* dotyczącym obszaru oraz uzupełniono o wnioski z ponownych konsultacji z mieszkańcami przeprowadzonych w roku 2016.

Konsultacje przeprowadzano w obszarze czterech zakresów tematycznych: sfera gospodarcza, środowiskowa, kulturowa oraz społeczna. W każdym z powyższych zakresów ujęte były również elementy turystyki na obszarze, potrzeby inwestycyjne, produkty lokalne, rolnictwo oraz przetwórstwo. Wyniki zostały włączone - z zachowaniem wskazań mieszkańców - do poszczególnych zakresów tematycznych, następnie dokonano ich kompilacji w ramach powtarzających się obszarów oraz dokonano zgrupowania tematycznego.

Wnioski z konsultacji zostały wykorzystane na każdym etapie budowania strategii. Wpłynęły bezpośrednio na sformułowanie celów strategicznych, celów operacyjnych i zakresów tematycznych.

Analiza wyników SWOT wykazała zbieżność z *Diagnozą społeczno- gospodarczą* w wielu obszarach problemowych.

Wyniki analizy SWOT w praktyce tworzenia dokumentów strategicznych pozwalają na formułowanie rozwiązań pozwalających na wzmacnianie mocnych stron obszaru, wykorzystaniu jego szans przy jednoczesnym eliminowaniu słabych stron i omijaniu lub osłabianiu zagrożeń. Zaprezentowana poniżej analiza SWOT stanowiła punkt wyjścia do części strategicznej dokumentu, w szczególności określenia założeń strategicznych oraz celów do osiągnięcia.

Mocne strony	*Słabe strony*
Liczne zasoby obszaru, bogate dziedzictwo kulturowe, historyczne, obszar atrakcyjny pod kątem zabytkowej architektury, w tym sakralnej; walory przyrodnicze, różnorodny potencjał środowiskowy	Niepełna identyfikacja produktów lokalnych obszaru, zarówno spożywczych, jak i turystycznych, dziedzictwa i usług
Jezioro Czchowskie stwarzające bardzo dobre warunki do uprawiania turystyki wodnej i wypoczynkowej z częściową zabudową wokół jeziora	Niewystarczające wykorzystanie zasobów obszaru, dziedzictwa kulturowego, historycznego, produktów lokalnych, ukształtowania i walorów przyrodniczych terenu, brak wystarczającej liczby ścieżek, szlaków itp. wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę; niedobór odpowiedniej infrastruktury turystycznej w szczególności wzdłuż linii brzegowej Jeziora Czchowskiego; często występująca sezonowość oferty; niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyki wędkarskiej
Wysoki potencjał w dziedzinie gospodarczego rozwoju w obszarze turystyki, szczególnie: turystyka poznawcza, w tym również w kontekście historycznym, kulturowym oraz aktywna i wypoczynkowa	Brak zintegrowanej oferty turystycznej, sieci sprzedażowej, w tym sprzedaży produktów lokalnych, niewystarczająca promocja zasobów
Dobra lokalizacja Gminy sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości oraz turystyki, łatwy dojazd	Brak dostatecznej sieci infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, niewystarczające wykorzystanie istniejącej infrastruktury publicznej i społecznej, w tym komunalnej
Teren odpowiedni dla rozwijających działalność gospodarstw ekologicznych	Brak systemowych działań w ramach promocji i rozwoju turystyki, i rekreacji, w tym inicjatyw Gminnych, i gospodarczych łączących w ofercie liczne zasoby obszaru

Położenie na trasie Śliwkowego Szlaku	Niewystarczająco wykorzystany potencjał produktów rolnych, sadowniczych, w tym niewystarczający rynek zbytu.
Częściowo zidentyfikowane produkty lokalne obszaru, rozpoznany potencjał rozwoju obszaru pod kątem produktów lokalnych oraz żywności wysokiej jakości, znacząca pozycja ogrodnictwa i rolnictwa	Brak rozpoznawalnej marki lokalnej Czchowa
Liczne obszary leśne z bogactwem owoców leśnych i zwierzyny	Niewystarczająca świadomość społeczna w dziedzinie ekologii oraz produktów i przyrodniczych walorów lokalnych; dzikie wysypiska śmieci, używane w rolnictwie środki nieprzyjazne środowisku
Aktywność sektora gospodarczego; znacząca dla obszaru Gminy liczba małych przedsiębiorstw	Niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników, specjalistów, nie w pełni adekwatne do potrzeb nauczanie, szkolenia i aktywizacja osób bezrobotnych; Zniechęcenie części społeczności do aktywności w kierunku rozwoju gospodarczego, słaba motywacja
Sprzyjające warunki do osiedlania i do rozwoju działalności gospodarczej, w tym niskie podatki lokalne oraz niskie koszty usług komunalnych	Niewystarczająca rezerwa terenowa pod działalność gospodarczą; nie w pełni uregulowane aspekty prawne pozwalające na rozwój gospodarczy
Stale polepszająca się infrastruktura publiczna	Niewystarczająca liczba miejsc pracy, panujące bezrobocie, szczególnie wśród młodzieży (migracja zarobkowa osób młodych), a także kobiet i osób starszych oraz osób powracających na rynek pracy po dłuższym braku aktywności
Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców, uregulowana gospodarka odpadami, stosunkowo czyste powietrze	Niewystarczająca ilość źródeł energii odnawialnej, nieekologiczne sposoby ogrzewania, zanieczyszczenie wód
Aktywnie działające instytucje kultury, rozwijająca się współpraca w zakresie kultury; prężnie działająca Szkoła Muzyczna; cykliczne imprezy, również ponadregionalne	Niewystarczające wykorzystanie świetlic i obiektów infrastruktury na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców

Aktywne działania lokalnych liderów, samorządu, instytucji kultury, wysoki potencjał aktywnych mieszkańców, w tym młodzi, ludzie z pasją, ludzie wykształceni, liczne zespoły, orkiestry itp., solidarność społeczna w działaniu	Niewystarczające wyposażenie instytucji kultury, lokalnych zespołów, orkiestr, kół gospodyń wiejskich itp. w stosunku do potrzeb społeczności
Aktywne organizacje społeczne, pozarządowe, w tym organizacje mające doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację celów statutowych, działające w sferze kultury i sportu, kluby sportowe	Niewystarczająca współpraca pomiędzy sektorami, szczególnie samorządem i organizacjami pozarządowymi oraz wewnątrz sektorów- np. przedsiębiorców
Coraz większe zaangażowanie osób w wieku 50+ w życie lokalnej społeczności	Brak zadowalającej oferty „czasu wolnego”, oferty kulturalnej i ogólnorozwojowej mieszkańców, szczególnie młodzieży
Wzrost liczby mieszkańców Gminy, w tym osiedlających się przedsiębiorców i osób w wieku poprodukcyjnym	Brak opieki dla najmłodszych dzieci - brak żłobków
Rodziny wielopokoleniowe, mieszkańcy kultywujący tradycję, przekazujący ją z pokolenia na pokolenie; integracja międzypokoleniowa	Niewystarczające zaangażowanie w podtrzymywanie tradycji, kultury lokalnej wśród społeczeństwa - szczególnie wśród młodzieży
Zaangażowanie Gminy w partnerstwa zewnętrzne, w tym w szczególności Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie Na Śliwkowym Szlaku, skąd instytucje, przedsiębiorcy i mieszkańcy mogą czerpać środki na rozwój	Niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych oraz oddolnych inicjatyw społecznych
	Słaby dostęp do poszerzania wiedzy w zakresie usług w kulturze i turystyce
	Słabo wykorzystane nowoczesne rozwiązania, technologie
	Zidentyfikowane grupy społeczne z obszarów wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem wymagające pomocy

Szanse	*Zagrożenia*
Wzrost zainteresowania (a w ślad za tym – popytu) na żywość wysokiej jakości, w tym przetwory z owoców, warzyw, produkty lokalne, żywność ekologiczną	Brak dostępnych środków finansowych, funduszy europejskich - ograniczone ilości środków unijnych i dotacji krajowych oraz duża konkurencja w pozyskiwaniu
Wykorzystanie widocznego trendu budowania współpracy, w tym zrzeszania się ponad branżami, międzysektorowo	Niestabilność przepisów oraz ekonomiczna kraju, przerost biurokracji oraz skomplikowany i niejednokrotnie wewnętrznie sprzeczny system uregulowań prawnych
Istniejący trend budowania współpracy w ramach wspólnej promocji i rozwoju marek lokalnych	Kryzys ekonomiczny przekładający się na kryzys rynku pracy oraz migracje zarobkowe, w tym w szczególności młodych ludzi
Pozyskanie i wykorzystanie funduszy zewnętrznych	Nieopłacalność działalności rolniczej, nieuregulowanie dziedziny sprzedaży bezpośredniej, produktów lokalnych
Powszechny trend w kierunku rozwoju turystyki krótkoterminowej, weekendowej oraz turystyki niszowej, w tym turystyki wiejskiej (agroturystyka, ekoturystyka), odpoczynku nad wodą i turystyki opartej na lokalnym dziedzictwie kulturowym, historycznym, produktach lokalnych- poszukiwanie niebanalnej rozrywki	Import taniej żywności niskiej jakości
Trend w gospodarce w kierunku rozwoju infrastruktury teleinformacyjnej i technicznej	Migracja mieszkańców oraz napływ nowych mieszkańców gminy, nieangażujących się w sprawy lokalne; niski przyrost naturalny
Włączanie młodzieży w działanie i rozwój przedsiębiorczości poprzez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań szkoleniowych, edukacyjnych oraz współpracę	Osłabienie więzi społecznych
Wzrost świadomości prośrodowiskowej, wspólne inwestycje proekologiczne, wdrażanie innowacji w zakresie polityki energetyki cieplnej, kanalizacji, szeroko rozumianych odnawialnych źródeł energii	Brak podniesienia poziomu świadomości społeczeństwa w kwestiach ekologicznych- m.in. spalania śmieci i ochrony środowiska, zbyt dużego wykorzystanie środków chemicznych w uprawach i gospodarstwach domowych
Podejmowanie efektywnych działań krajowych w zakresie rozwiązywania problemów bezrobocia	Niedostateczne dofinansowanie inwestycji na rzecz środowiska

Poszerzająca się moda na działalność społeczną, dbałość i integrację różnych grup społecznych i zapobieganie wykluczeniom	Zmniejszenie aktywności turystów korzystających z oferty krótkoterminowej
Istniejący trend rozszerzania zakresu działalności instytucji kultury	Wzrastająca konkurencja ofert kulturalnych oraz turystycznych poza obszarem, w tym utrwalone stałe, popularne miejsca niezwiązane z Gminą Czchów
Dalszy rozwój na bazie nowych, napływowych mieszkańców angażowanych w inicjatywy na obszarze	Pogłębiający się brak zainteresowania aktywnością w lokalnym życiu kulturalnym
	Zmniejszające się znaczenie dziedzictwa kulturowego dla młodego pokolenia

WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY SWOT - PROBLEMY I WYZWANIA ROZWOJOWE

Przeprowadzenie analizy zebranych danych dało możliwość określenia głównych i pobocznych kierunków charakteryzujących obszar. Jak wynika z analizy SWOT, konieczne jest wzmocnienie mocnych stron, pokonanie słabych –wykorzystanie szans i eliminowanie zagrożeń.

Z odpowiedzi ankietowanych mieszkańców wynika, że najbardziej cenią sobie lokalizację – korzystne położenie Gminy za mocną stronę uznało 73% ankietowanych, a także dobre połączenie komunikacyjne z większymi miastami – tutaj odnotowano 64% wskazań. Poza tym respondenci chwalili wysokie walory środowiska przyrodniczego – w opinii 57% mieszkańców to mocna strona obszaru.

Największą bolączką mieszkańców Gminy okazało się wysokie bezrobocie (48% odpowiedzi), a także niewystarczająca infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja), wskazana przez ponad 1/3 badanych. Pozostałe najczęściej wymieniane słabe strony Gminy to: słaby dostęp do opieki medycznej (34%), mała ilość zajęć pozalekcyjnych dla dzieci (28%), zbyt mała liczba bibliotek i świetlic wiejskich (23%). Ponadto, co piąty badany zwracał uwagę na zły stan dróg.

Największe szanse mieszkańcy upatrują w możliwości pozyskania dofinansowania z Unii Europejskiej – w opinii 65% badanych jest to ważny aspekt rozwoju. Jednocześnie wskazano szanse wynikające z wzrastającego rozwoju małej przedsiębiorczości (48%) oraz zmian w trendach turystycznych – rosnącego zainteresowania ekoturystyką i poszukiwaniem odpoczynku na łonie natury, w gospodarstwach agroturystycznych. W opinii 64% ankietowanych ten kierunek stanowi nieocenioną szansę na rozwój Gminy. Ponadto 34% objętych badaniem uważa, że szansą jest wzrastająca świadomość mieszkańców w zakresie ekologii i ochrony środowiska, która w połączeniu z ogólnodostępnymi źródłami finansowania zadań proekologicznych, w najbliższych latach będzie wyznaczać kierunki rozwoju Gminy.

W przypadku zewnętrznych zagrożeń dwa czynniki zdecydowanie zdominowały cały ranking; obydwa związane są z kwestiami demograficznymi. Pierwszym zagrożeniem jest migracja ludzi młodych z obszarów wiejskich do większych miast i za granicę, wskazana przez 63% badanych. Kolejnym niepokojącym czynnikiem jest niski przyrost naturalny, sugerowany przez 45% ankietowanych mieszkańców. Ponadto, co czwarty uczestnik badania zagrożeń w rozwoju Gminy upatruje w ogólnych barierach prowadzenia działalności gospodarczej (niestabilność, zmienność przepisów, skomplikowane przepisy prawa administracyjnego i podatkowego, itp.).

Jak potwierdziła analiza SWOT, rozwój turystyki oraz przemysłów czasu wolnego stanowi istotną dominantę gospodarki lokalnej Gminy. Znacząca liczba wskazań w tym obszarze rozwoju w powiązaniu z elementami *Diagnozy społeczno-gospodarczej* świadczy o istotnym znaczeniu, jakie mieszkańcy przywiązują do rozwoju gospodarki tego kierunku. Wzrost zainteresowania turystów tradycją i dziedzictwem kulturowym, eko- i agroturystyką wzmocniony przez światowy trend zdrowego odżywiania, daje możliwości zintegrowanego rozwoju obszaru poprzez połączenie zasobów turystycznych/kulturowych ze zidentyfikowanymi produktami i usługami lokalnymi, w szczególności w kontekście aktywnych liderów lokalnych oraz budowania marki obszaru. Rozwój przedsiębiorczości może zostać także ukierunkowany w zakresie przetwórstwa i małego przetwórstwa w związku ze zdiagnozowaną znaczącą pozycją sadownictwa oraz niewystarczająco wykorzystanym potencjałem produktów rolnych.

Zidentyfikowano szczególnie podkreślany pozytywny oddźwięk działalności poszczególnych osób, lokalnych liderów, reprezentujących wszystkie sektory, zarówno mieszkańców, jak i samorządy oraz instytucje kultury. Potencjał mieszkańców został wysoko oceniony poprzez wskazanie na ludzi z pasją, wykształconych. W szczególności docenione zostały lokalne organizacje pozarządowe oraz instytucje kultury. Szansą na rozwój obszaru jest dalsza rozwijająca się współpraca mieszkańców i podmiotów, w tym w ramach różnych branż i sektorów. Jednocześnie w szerokim kontekście zaobserwowano niewielkie zaangażowanie społeczeństwa, w szczególności młodego pokolenia, w życie społeczności lokalnej, z drugiej jednak diagnoza obszaru wskazuje na pozytywną działalność osób w wieku 50+ na obszarze Gminy. Wskazano również na potencjał, jakim są osoby osiedlające się w Gminie, wielokrotnie seniorzy, którzy wsparci przez lokalnych liderów mogą stanowić znaczącą grupę rozwoju obszaru, szczególnie w kierunku kulturalno- edukacyjnym.

Została zwrócona uwaga na niepełne zinwentaryzowanie zasobów obszaru, co obecnie nie pozwala na ich pełne wykorzystanie. Pożądane są działania w kierunku wzmocnienia współpracy i większej promocji pod kątem obszarowym, co powinno zostać wykorzystane w szerszej perspektywie, szczególnie w kontekście kontynuacji dotychczasowego budowania marki obszaru „Śliwkowego Szlaku", na którym znajduje się Gmina Czchów.

Analiza wskazuje na niedostateczne wykorzystanie produktów lokalnych, przy jednoczesnym dużym potencjale rozwoju obszaru na bazie dziedzictwa kulturowego, w szczególności w oparciu o lokalne zasoby, w tym produkty i usługi lokalne, również w kontekście przedsiębiorczości. Szczególną wartość rozwojową przypisuje się owocom i warzywom -

zarówno jako produktom związanym z dziedzictwem, tradycją obszaru, a tym samym dającym podłoże do działań promocyjnych oraz proekologicznych, jak i wykorzystaniu ich w działalności gospodarczej, oczekiwanym przez mieszkańców przetwórstwie oraz rozwoju poprzez inkubowanie działań wokół produktów lokalnych, w tym działalność centrum przetwórstwa lokalnego, co pozwala na wzmocnienie przedsiębiorczości na obszarze w dalszej perspektywie.

Analiza wykazuje istotne znaczenie produktów oraz rozwoju gospodarki, w tym branży turystycznej, w oparciu o walory obszaru, szczególnie dobrej jakości powietrze, zasoby wodne, teren górzysty, w dużej mierze zidentyfikowane walory przyrodnicze obszaru, liczne atrakcje turystyczne. Słabe strony w obszarze przyrodniczym są przede wszystkim wynikiem działalności człowieka, często niezupełnie świadomego swoich czynów. Przede wszystkim warto zwrócić uwagę na braki w świadomości mieszkańców dotyczącej ochrony środowiska, zmian klimatycznych oraz znaczenia nawet niewielkich pojedynczych działań w kontekście poprawy stanu ogólnego. Większą zmianę można osiągnąć poprzez współpracę i budowanie partnerstwa w zakresie ochrony środowiska.

Wysokiej jakości produkty lokalne, wspomniane powyżej zasoby przyrodnicze są istotną mocną stroną obszaru, która może zostać wykorzystana w ramach zmiany strony słabej, jaką jest niewystarczająco rozwinięta działalność turystyczna, niewystarczająca promocja oraz brak zintegrowanej oferty turystycznej.

Mocny potencjał zasobów oraz potencjał gospodarczy w dziedzinie rozwoju turystyki koreluje z jego wykorzystaniem w ramach zmiany słabych stron w postaci braku dostatecznej sieci infrastruktury turystycznej, słabej jakości i niewystarczającego wykorzystania dotychczas istniejącej infrastruktury, jak również potrzeby uzupełnienia zaplecza rekreacyjnego. Poza szczególnie wyróżnionymi dziedzinami i zasobami lub lokalnymi brakami specyficznymi dla obszaru, podczas analizy często wskazywano słabą stronę obszaru, jaką jest niewystarczająca liczba miejsc pracy, panujące bezrobocie, szczególnie wśród młodzieży - i migracja zarobkowa osób młodych. Na ten stan wpływa między innymi niewystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników, specjalistów, deficyt odpowiednio ukierunkowanego nauczania oraz szkoleń dla osób bezrobotnych. Z drugiej strony zdiagnozowano dobre wyniki nauczania, co prognozuje dalszy rozwój przy jednoczesnym dostosowaniu umiejętności do faktycznych potrzeb rynku.

Analiza ukazała szczególnie narażoną na wykluczenie grupę młodych ludzi, niejednokrotnie będących świeżymi absolwentami szkół, jednoczesną potrzebę odpowiedniego ukierunkowania szkoleń i innych działań zabezpieczających mieszkańców przed wykluczeniem społecznym i zawodowym. Na obszarze występują również inne grupy defaworyzowane lub zagrożone wykluczeniem, przede wszystkim kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, osoby z ograniczonym dostępem do kultury i możliwości rozwoju. Pod kątem wykluczenia ze względu na pracę najczęściej spotyka się wskazania na osoby młode oraz matki powracające na rynek pracy.

Pozytywny wpływ na rozwój obszaru można osiągnąć poprzez wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań, technologii, szczególnie w sytuacji zagrożenia konkurencją pobliskich terenów. Podczas badań respondenci zwracali uwagę na zagrożenia, a także niejednoznaczne, skomplikowane, wewnętrznie sprzeczne przepisy. Zagrożeniem jest również niezdobycie środków finansowych na dalszy rozwój obszaru, brak odpowiednich źródeł finansowania. Szansą w tej kategorii jest zdobycie środków przez mieszkańców poprzez wdrażanie przez najbliższe mieszkańcom Gminy Stowarzyszenie „Na Śliwkowym Szlaku" Lokalnej Strategii Rozwoju oraz stworzenie silnej marki „Śliwkowego Szlaku" i Gminy Czchów, jak również pozyskanie dodatkowych środków z innych źródeł. Innym jest moda na żywność wysokiej jakości, produkty lokalne, z której to, zdaniem mieszkańców, trzeba intensywnie korzystać rozwijając rynek lokalny w najbliższych kilku latach.